R G B WH GR BL Grey Scale #13 C M Y K DANES-PICTA.COM
A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

(54)
188
M²

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. Generała Broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ I SZTUKI OPERACYJNEJ

[redacted]

Egz. Nr 1 210

AM/792

ppłk dypl. Apolinary PROKOP

ORGANIZACJA I PROWADZENIE OBRONY PRZEZ DYWIZJĘ W RAMACH OPERACJI OBRONNEJ ARMII

(Skrypt)

016974
040845
BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Działu Zbiorów Specjalnych
Nr ewid.

WARSZAWA LUTY 1971

Colour Chart #13
Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black
Inches Centimetres
DANES-PICTA.COM

188
M²

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. Generała Broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ I SZTUKI OPERACYJNEJ

SŁUŻBOWEGO

Egz. Nr 1
AA/792

ppłk dypl. Apolinary PROKOP

ORGANIZACJA I PROWADZENIE OBRONY PRZEZ DYWIZJĘ W RAMACH OPERACJI OBRONNEJ ARMII

(Skrypt)

040845
BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Działu Zbiorów Specjalnych
Nr ewid.

WARSZAWA LUTY 1971

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. Generała Broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ I SZTUKI OPERACYJNEJ

PODSTAWA
Ustawa z dnia 22 stycznia 1999 roku
art. 86 ust. 2
(Dz.U. RP Nr 11 poz. 95)
Wpisano

DO UŻYTKU SŁUŻBOWEGO

ZATWIERDZAM
KOMENDANT
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. Generała Broni Karola Świerczewskiego
gen. dyw. Adam CZAPLEWSKI

BIBLIOTEKA NAUKOWA SZKOŁY GŁÓWNEJ
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
IM. GEN. BR. K. ŚWIERCZEWSKIEGO
01697
Nr ewid.

Egz. Nr 1

PRZEKLASYFIKOWANO
Skół Nr 12657

ppłk dypl. Apolinary PROKOP

ORGANIZACJA I PROWADZENIE OBRONY PRZEZ DYWIZJĘ W RAMACH OPERACJI OBRONNEJ ARMII

(Skrypt)

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Działu Zbiorów Specjalnych
Nr ewid. 40845

SZEF KATEDRY TAKTYKI OGÓLNEJ
I SZTUKI OPERACYJNEJ
płk dypl. Tadeusz BEŁCZEWSKI

WARSZAWA LUTY 1971

SPIS TREŚCI

	Str.
WSTĘP	5
I. Zasady organizacji obrony dywizji	7
1. Warunki przejścia dywizji do obrony	7
2. Miejsce, rola i zadania dywizji w obronie	9
3. Struktura obrony dywizji	10
a/ Ugrupowanie bojowe i struktura pasa obrony dywizji	11
b/ Przygotowanie uderzeń jądrowych i chemicznych	22
c/ System ognia	
d/ Inżynieryjna rozbudowa pasa obrony dywizji ..	26
II. Organizacja obrony	29
1. Podjęcie decyzji	31
a/ Analiza zadania	31
b/ Kalkulacja czasu	33
c/ Ocena położenia	33
d/ Rekonesans	38
e/ Decyzja	39
2. Postawienie zadań bojowych	40
3. Organizacja współdziałania	41
III. Prowadzenie obrony	46
1. Opanowanie i umocnienie dogodnych do obrony /rejonów/ rubieży	46
2. Udział dywizji w zerwaniu natarcia lub osłabieniu jego uderzeń	47
3. Odpieranie ataków nieprzyjaciela przed przednim skrajem	49
4. Niszczenie nieprzyjaciela, który włamał się w głąb obrony dywizji	50
5. Właściwości organizacji i prowadzenia obrony przez dywizję drugiego rzutu /odwodu ogólnowojskowego/ armii	52

WSTĘP

Wojna jądrowa kierująca się sobie tylko właściwymi prawami logicznie zakłada dominację działań zaczepnych. Trudno jednak widzieć sens istnienia działań zaczepnych bez działań obronnych. W każdych warunkach obrona jest nieuchronną koniecznością i z reguły dla słabszego rodzajem działań wymuszonym ale jednocześnie koniecznym. Teoria naszej nauki wojennej słusznie więc zakłada, że nawet w warunkach użycia broni jądrowej - obrona jest w dalszym ciągu obok natarcia drugim zasadniczym rodzajem działań bojowych.

I. ZASADY ORGANIZACJI OBRONY DYWIZJI

1. Warunki przejścia dywizji do obrony

Sytuację poprzedzającą przejście wojsk do obrony zawsze będzie cechować czasowa przewaga nieprzyjaciela w siłach i środkach. Stopień tej przewagi oraz różnorodność sytuacji operacyjno-taktycznej - to podstawowe czynniki określające warunki przejścia dywizji do obrony.

Dywizja z zasady będzie prowadziła działania w ramach armii. W niniejszym skrypcie zostaną rozpatrzone najważniejsze problemy dotyczące zagadnień organizacji i prowadzenia obrony przez dywizję w ramach operacji obronnej armii[x/].

Dywizja może przejść do obrony w składzie armii na początku wojny lub w czasie jej trwania. W obu wymienionych wypadkach dywizja może przechodzić do obrony zawczasu i bez styczności z przeciwnikiem lub pod jego bezpośrednim oddziaływaniem.

Przejście dywizji do obrony zawczasu będzie miało najczęściej miejsce na początku wojny. W tym wypadku dywizja przejdzie do obrony zgodnie z wcześniej opracowanym planem operacji obronnej armii.

Przejście dywizji do obrony w toku operacji obronnej armii może być również przewidziane i uwzględnione w planie tej operacji. Dywizja w tym wypadku, w zależności od jej miejsca w ugrupowaniu operacyjnym armii i sytuacji operacyjno-taktycznej będzie przechodziła do obrony w bezpośredniej styczności lub bez styczności z nieprzyjacielem. Ten zamierzony, a więc celowy i planowy sposób przejścia do obrony, stwarza najbardziej dogodne warunki organizacji obrony dywizji.

W większości jednak wypadków przejście dywizji do obrony w toku wojny może być wynikiem trudnej sytuacji operacyjno-taktycznej, w jakiej znalazła się armia, a mianowicie:

- niepomyślnego przebiegu bitwy spotkaniowej armii;

---

x/ W dalszej części skryptu wszystkie zagadnienia będą więc rozpatrywane w tym aspekcie. Wszystko co będzie dotyczyło dywizji należy rozpatrywać w ramach operacji obronnej armii.

- wyjścia przeciwuderzenia lub przeciwnatarcia przeważających sił przeciwnika;
- poniesienia przez armię dużych strat od uderzeń jądrowych nieprzyjaciela lub posiadania niewystarczającej ilości środków zapewniających prowadzenie natarcia /w tym przede wszystkim środków jądrowych/;
- w czasie przechodzenia od działań konwencjonalnych do działań z użyciem broni jądrowej na kierunkach, gdzie przeciwnikowi udało się uzyskać zdecydowaną przewagę na skutek uderzeń jądrowych.

Przejście dywizji do obrony w tych wypadkach, bez względu na miejsce dywizji w ugrupowaniu operacyjnym armii z zasady będzie realizowane pod bezpośrednim oddziaływaniem przeciwnika.

Szczególne trudności w organizacji obrony wystąpią w dywizjach znajdujących się w pierwszym rzucie ugrupowania operacyjnego armii. Przewaga przeciwnika i jego bezpośrednie oddziaływanie w znacznym stopniu utrudni, a może nawet ograniczyć możliwość manewru i dokonanie niezbędnych przegrupowań dywizji przechodzącej do obrony. Dywizja z zasady przejdzie do obrony w takim pasie, w jakim dotychczas prowadziła natarcie. Oddziały dywizji będą przechodziły do obrony na poszczególnych kierunkach i nie zawsze jednocześnie, a najczęściej w miarę potęgowania się oporu przeciwnika. Dywizja może w tym wypadku mieć całość lub większość sił związanych w walce, a istniejące odwody obezwładnione bronią jądrową nieprzyjaciela. W ugrupowaniu dywizji mogą więc powstać znacznej wielkości luki, umożliwiające nieprzyjacielowi przenikanie jego sił w głąb obrony, atakowanie ze skrzydeł i uderzenia na tyły dywizji. Jednocześnie dywizja będzie musiała często odtwarzać dowodzenie i likwidować skutki uderzeń BMR, odpierać uderzenia lotnictwa, uderzenia wojsk naziemnych nieprzyjaciela i jego desantów powietrznych.

Bardziej sprzyjające warunki do organizacji obrony wystąpią w dywizji, stanowiącej drugi rzut armii lub jej odwód ogólnowojskowy. W tym wypadku przejdzie ona do obrony bez styczności z nieprzyjacielem. Czas i sytuacja operacyjno-takty -

czna w większym stopniu pozwoli dowódcy na szczegółowe prze - studiowanie terenu, wybór najdogodniejszych rubieży obrony, przyjęcia dogodnego ugrupowania, zorganizowania systemu ognia i rozbudowy inżynieryjnej struktury pasa obrony.

Sposób przejścia dywizji do obrony każdorazowo będzie wywierał istotny wpływ na organizację obrony przez dowódcę i sztab dywizji.

2. Miejsce, rola i zadania dywizji w obronie

Miejsce dywizji w ramach ugrupowania operacyjnego określa jej rolę i zadanie w ramach planu operacji obronnej armii. W przypadku przejścia armii do obrony dywizja może znaleźć się w pierwszym lub drugim rzucie ugrupowania operacyjnego armii. Może też jako oddział wydzielony prowadzić działania w pasie przesłaniania.

W zależności od miejsca dywizji w ugrupowaniu obronnym armii, kształtuje się jej rola.

1 Rola dywizji pierwszego rzutu w ugrupowaniu obronnym armii będzie polegała na przyjęciu na siebie uderzenia nieprzyjaciela, zmuszeniu go do rozwinięcia jak największych sił, które staną się obiektem uderzeń jądrowych. 2 Jeśli się to nie uda i nieprzyjaciel włamie się w głąb obrony armii, rola dywizji pierwszego rzutu będzie polegała na zapewnieniu dowódcy armii możliwości skanalizowania ruchu nieprzyjaciela w zawczasu przygotowane rejony uderzeń jądrowych w celu zniszczenia tych jego sił, którym udało się włamać w głąb obrony.

3 Będąc w drugim rzucie broniącej się armii dywizja jest przeznaczona przede wszystkim do wykonania przeciwuderzenia na wypadek włamania się nieprzyjaciela w głąb obrony armii lub może być użyta do obrony ważnego rejonu na kierunku, na którym udało się nieprzyjacielowi pokonać obronę dywizji pierwszego rzutu armii. 4 Ponadto dywizja może wziąć udział w likwidacji desantu powietrznego nieprzyjaciela 5 lub wykonywać uderzenia uprzedzające przed przedni skraj obrony w celu zerwania natarcia nieprzyjaciela.

Rola dywizji działającej w pasie przesłaniania sprowadza się do stworzenia dogodnych warunków siłom głównym armii, umożliwiających zorganizowanie trwałej i uporczywej obrony w planowanym pasie obrony.

Miejsce dywizji w ugrupowaniu operacyjnym armii będzie decydowało o jej zadaniach.

Działają w pierwszym rzucie dywizja będzie bronić waż - nych rejonów na 2-3 przewidywanych lub rzeczywistych już kierunkach natarcia nieprzyjaciela. Zadaniem dywizji pierwszego rzutu armii będzie załamanie natarcia nieprzyjaciela na bro - nionych kierunkach /w bronionym pasie/ i utrzymanie bronionego rejonu obrony.

Zasadniczym zadaniem dywizji drugiego rzutu jest niszczenie nieprzyjaciela, któremu uda się wedrzeć w głąb ugrupowa - nia operacyjnego armii. Zadanie to dywizja drugiego rzutu może wykonywać w dwojaki sposób, a mianowicie: wykonując prze - ciwuderzenie lub organizując /obsadzając/ kolejny pas obrony /drugi pas obrony/.

Miejsce i zadanie dywizji w ugrupowaniu operacyjnym ar - mii, szczególnie w toku prowadzenia obrony, może ulec zmianie.

Dywizja działająca w drugim rzucie po przegrupowaniu prze- ciwuderzenia może znaleźć się w pierwszym rzucie i na odwrót dywizja z pierwszego rzutu może być wyprowadzona do drugiego rzutu /odwodu/ lub przerzucona do zajęcia obrony na nowym kierunku.

3. Struktura obrony dywizji

Pod pojęciem „struktura obrony" rozumiemy celowy układ elementów decydujących o trwałości i niepokonalności obrony.

W obecnych warunkach struktura obrony dywizji obejmuje następujące elementy:

1 - ugrupowanie bojowe;
2 - przygotowanie uderzeń jądrowych i chemicznych;
3 - system ognia;
4 - inżynieryjne urządzenie pasa obrony.

Rozpatrując poszczególne elementy tworzące strukturę o- brony dywizji nie można określić, który z nich spełnia decy - dującą rolę. Roli tych elementów nie można również rozpatry - wać pojedynczo, oddzielnie i w oderwaniu od pozostałych. Istnieje bowiem między nimi ścisła współzależność. Pełne i wła - ściwe rozpatrzenie i ustalenie tej współzależności pozwoli uniknąć szablonu przy tworzeniu struktury obrony dywizji.

Na współczesnym polu walki decydujący wpływ na przyjęcie określonej struktury obrony dywizji wywiera BMR. Skutki rażenia tej broni wymagają wnikliwego planowania jej użycia i decydująco wpływają na sposób ugrupowania wojsk, system ognia i inżynieryjne urządzenie pasa obrony dywizji. Broń ta,może być użyta w każdej chwili i dlatego nawet przy tworzeniu struktury obrony przy użyciu środków konwencjonalnych, musi ona zawsze odpowiadać wymogom obrony prowadzonej z użyciem BMR.

Do innych czynników, które wywierają istotny wpływ na przyjęcie określonej struktury obrony dywizji zaliczamy:

- warunki w jakich dywizja przejdzie do obrony;
- skład dywizji /ilość sił i środków jakimi dysponuje dywizja przystępując do organizacji obrony, szczególnie jej potencjał jądrowy/;
- warunki terenowe w jakich dywizja przechodzi do obrony.

a/ Ugrupowanie bojowe i struktura pasa obrony dywizji

Ugrupowaniem bojowym nazywamy odpowiednie rozmieszczenie sił i środków walki w terenie dla wykonania postawionego zadania.

Ugrupowanie bojowe dywizji zależy od warunków w jakich dywizja przechodzi do obrony i zamiaru przeprowadzenia walki obronnej. Należy więc sprawę traktować w ten sposób,że w różnych warunkach sytuacji bojowej ugrupowanie dywizji może być różne.

Ilość i skład tworzonych elementów ugrupowania będzie zależeć od składu i sił nacierającego przeciwnika, możliwości bojowych dywizji, posiadanego czasu, charakteru poprzednio prowadzonych działań, miejsca dywizji w ugrupowaniu operacyjnym armii i innych czynników. Ugrupowanie bojowe dywizji zawsze jednak powinno odpowiadać zamiarowi walki obronnej, zapewnić najbardziej efektywne wykorzystanie wszystkich sił i środków, aktywną obronę przeciwlotniczą, ochronę wojsk przed uderzeniami BMR nieprzyjaciela, odporność na uderzenie jego czołgów, utrzymanie ważnych rubieży /rejonów/,maksymalne wykorzystanie właściwości manewrowych wojsk, ciągłe współdziałanie i dowodzenie broniącymi się wojskami.

BIBLIOTEKA SZKOLENIOWA

Bez względu na warunki w jakich będzie organizowana obrona należy dążyć, aby ugrupowanie było głębokie i zapewniało możliwość wysokiej aktywności obronnej.

W skład ugrupowania bojowego dywizji w obronie mogą wchodzić następujące elementy:

1 - oddziały pierwszego rzutu;
2 - oddziały drugiego rzutu lub odwodu ogólnowojskowego;
3 - oddział rakiet taktycznych;
4 - ugrupowanie artylerii dyspozycyjnej dywizji;
5 - ugrupowanie artylerii przeciwlotniczej dywizji;
6 - odwód przeciwpancerny;
7 - oddział zaporowy;
8 - odwód inżynieryjny;
9 - oddział zabezpieczenia ruchu.

W zależności od ważności bronionego kierunku i miejsca dywizji w ugrupowaniu operacyjnym armii może ona ugrupować się w jeden lub w dwa rzuty.

Dywizja przechodząc do obrony zazwyczaj otrzymuje od przełożonego dokładnie sprecyzowane zadanie bojowe, w którym będzie podany pas obrony, rejon głównego wysiłku obrony, a także ugrupowanie bojowe. Dowódca dywizji może też otrzymać zadanie ogólne, bliżej nie sprecyzowane i musi przyjąć ugrupowanie najbardziej odpowiadające konkretnej sytuacji. Przyjąć takie ugrupowanie, które pozwoliłoby mu utrzymać powierzony do obrony teren. W takiej sytuacji ważne znaczenie dla przyjęcia jak najbardziej właściwego ugrupowania obronnego ma dokonana przez dowódcę ocena możliwości nieprzyjaciela, a przede wszystkim określenie prawdopodobnego kierunku głównego uderzenia nieprzyjaciela. Wiemy, że tam gdzie nieprzyjaciel będzie wykonywał główne uderzenie trzeba posiadać większość sił obrony. Stąd wniosek, że pułki muszą tu bronić rejonów o stosunkowo wąskich frontach, a ugrupowanie bojowe obrońcy na tym kierunku powinno być głębokie.

Nie mały wpływ na przyjęcie określonego ugrupowania obronnego mają właściwości terenu. Teren trudno dostępny, szczególnie dla czołgów nieprzyjaciela, może być broniony mniejszymi siłami. Wobec tego, że natarcie bez zmasowanego uderzenia czołgów ma małą siłę przełamującą ugrupowanie obrońcy na

tym kierunku może być odpowiednio płytsze/w jednym rzucie/, a oddziały mogą bronić odpowiednio szerszych frontów.

Poważny wpływ na ugrupowanie w obronie będzie miał sposób koncentracji wysiłku broniących się wojsk. Organizując obronę trzeba pamiętać o zasadzie, że n i e m o ż n a b y ć w s z ę d z i e j e d n a k o w o s i l n y m.

W obronie trzeba być silnym zdecydowanie tam, gdzie przeciwnik będzie szukał rozstrzygnięcia i gdzie w związku z tym wykona główne uderzenie. Pozostałe odcinki obrony mogą być bronione lub dozorowane mniejszymi siłami. Stąd wniosek, że główny wysiłek obrony dywizji trzeba skupić z reguły na kierunku głównego uderzenia nieprzyjaciela i w rejonie, od utrzymania którego zależy trwałość obrony.

Główny wysiłek w przydzielonym dywizji pasie obrony może być koncentrowany w rejonach obrony pułków pierwszego rzutu, lub może być skupiony w głębi - w oparciu o rejony obrony oddziałów drugiego rzutu. Przy skupieniu wysiłku w głębi, zadaniem pułków broniących się w pierwszym rzucie będzie zmuszenie przeciwnika do rozwinięcia i zaangażowania w walce jak największych sił oraz wciągnięcie ich w przygotowane rejony własnych uderzeń BMR. W ten sposób natarcie nieprzyjaciela może być w poważnym stopniu zdezorganizowane zanim jego czołowe oddziały dotrą do rubieży zasadniczego oporu dywizji.

Oczywiście większość sił obrońcy zgodnie z omawianą zasadą musi znajdować się w rejonie głównego wysiłku.

Wreszcie warunki, w jakich dywizja będzie przechodziła do obrony, wpłyną także na sposób jej ugrupowania.

Przy przechodzeniu do obrony z natarcia, w warunkach bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem dywizja z reguły będzie miała zaangażowane w walce większość sił. W tej sytuacji, charakteryzującej się silnym i bezpośrednim oddziaływaniem nieprzyjaciela brak będzie czasu i możliwości dokonanie niezbędnych przegrupowań. Najczęściej zajdzie konieczność organizacji obrony tymi siłami, które już prowadzą walkę. Taka sytuacja może narzucić konieczność posiadania większości sił dywizji w pierwszym rzucie.

Przy organizacji obrony bez styczności z nieprzyjacielem dywizja będzie dysponowała znaczną swobodą w tworzeniu określonego ugrupowania bojowego.

Na podstawie przedstawionych rozważań nie trudno wywnioskować, że analiza tych i wielu innych czynników podyktuje w ostatecznym rachunku przyjęcie określonego ugrupowania bojowego dywizji. Rozważania te pozwalają również ustalić ilość i skład tworzonych elementów ugrupowania bojowego.

Obecnie omówimy przeznaczenie poszczególnych elementów ugrupowania bojowego dywizji.

Pierwszy rzut dywizji

Pierwszy rzut dywizji przeznaczony jest do obrony ważnych rejonów na prawdopodobnych kierunkach natarcia nieprzyjaciela. Uporczywe utrzymywanie tych rejonów, zmuszenie nieprzyjaciela do rozwinięcia i zaangażowania w walce jak największej ilości jego sił oraz skanalizowanie nacierających sił przeciwnika w zawczasu przygotowane rejony uderzeń BMR - to podstawowe zadania pierwszego rzutu. W skład pierwszego rzutu, w zależności od miejsca koncentracji głównego wysiłku, ilości i pojemności bronionych kierunków może wchodzić 1 - 3 pułków.

Drugi rzut dywizji

Zadaniem drugiego rzutu jest zniszczenie nieprzyjaciela, który wdarł się w głąb obrony, ogniem z miejsca lub przez wykonanie kontrataków. Oprócz tego drugi rzut dywizji może wykonywać następujące zadania:

1 - osłonić rejony, na które zostały wykonane uderzenia jądrowe;
2 - dokonać zamiany oddziałów pierwszego rzutu, które utraciły zdolność bojową w wyniku uderzeń jądrowych nieprzyjaciela;
3 - niszczyć desanty powietrzne nieprzyjaciela wysadzone w głębi obrony dywizji;
4 - wykonać uderzenie przed przedni skraj obrony w ślad za kontrprzygotowaniem.

W skład drugiego rzutu może wchodzić 1-3 pułków. Drugi rzut rozmieszcza się w rejonach ześrodkowania o powierzchni około 50-80 km^2. Rejony te wyznacza się dla każdego pułku wchodzącego w skład drugiego rzutu w oddaleniu 14–17 km od przedniego

Odwód ogólnowojskowy

Odwód ogólnowojskowy tworzy się przy jednorzutowym ugrupowaniu dywizji. Jest on przeznaczony do realizacji zadań, które wynikną w toku walki obronnej dywizji. Rozkaz do wykonania określonego zadania przez odwód ogólny stawia się bezpośrednio przed jego wykonaniem. Treść zadań jakie może wykonywać odwód ogólnowojskowy pokrywa się z zasady z treścią zadań przewidzianych dla drugiego rzutu dywizji.

W skład odwodu ogólnowojskowego mogą wchodzić siły nie większe jak pułk. Pułk będzie stanowił odwód ogólnowojskowy dywizji w tych wypadkach, kiedy będąc rozmieszczony w głębi obrony nie może być w całości użyty do wykonania określonego zadania bojowego. Odwód ogólnowojskowy rozmieszcza się podobnie jak drugi rzut.

Oddział rakiet taktycznych

Oddział rakiet podlega bezpośrednio dowódcy dywizji i przeznaczony jest do wykonywania w obronie następujących głównych zadań:

1 - niszczenia środków napadu jądrowego nieprzyjaciela;
2 - niszczenia głównych zgrupowań nacierającego nieprzyjaciela /przede wszystkim jego czołgów/;
3 - niszczenia nieprzyjaciela, który włamał się w głąb obrony;
4 - niszczenia podchodzących odwodów;
5 - niszczenia stanowisk dowodzenia nieprzyjaciela.

Oprócz tego oddział rakiet dywizji może otrzymać zadania do wykonania w trakcie kontrprzygotowania.

Oddziałowi rakiet wyznacza się zasadniczy i zapasowy rejon stanowisk startowych o wymiarach 8-12 km^2, zapewniający dobre warunki maskowania i manewru. Rejony te wybiera się z boku od przypuszczalnego kierunku głównego uderzenia nieprzyjaciela, w odległości 12-15 km /dla R-30 8-10 km/ od rubieży styczności.

Zapasowy rejon stanowisk startowych przygotowuje się w odległości 10-15 km w bok od zasadniczego rejonu lub za nim.

Artyleria dyspozycyjna dywizji

Dywizja broniąc się w pierwszym rzucie armii, na kierunku głównego wysiłku może oprócz organicznej artylerii otrzymać wzmocnienie z armii od jednego do trzech dywizjonów artylerii. Dywizja broniąca się na kierunku pomocniczym z zasady nie otrzymuje artylerii.

Dywizja drugiego rzutu armii może otrzymać dodatkowe wzmocnienie w artylerii tylko w wypadku wykonywania przeciw - uderzenia i to z chwilą wejścia do bitwy.

Artylerię dywizji przydziela się pułkom pierwszego rzutu w celu zwiększenia ich samodzielności. W bezpośrednim podporządkowaniu dowódcy dywizji pozostawia się część artylerii o największym zasięgu. Jeśli pozostanie po rozdzieleniu dwa lub więcej dywizjonów, to można z nich tworzyć dywizyjną grupę artylerii /DGA/.

Artyleria pozostająca w bezpośrednim podporządkowaniu dowódcy dywizji, tworzy ugrupowanie artylerii dyspozycyjnej i w toku walki obronnej wykonuje następujące główne zadania:

1 - zwalcza środki napadu jądrowego nieprzyjaciela;
2 - obezwładnia artylerię i moździerze nieprzyjaciela;
3 - niszczy i obezwładnia piechotę i czołgi nieprzyjaciela przed przednim skrajem i w rejonach włamania;
4 - wspiera kontrataki drugich rzutów /odwodów/ dywizji;
5 - obezwładnia punkty dowodzenia, stacje radiolokacyjne, węzły łączności i środki obrony plot nieprzyjaciela.

6 Rejony stanowisk ogniowych - główne i zapasowe - wybiera się na kierunkach zagrożenia pancernego, na wysokości drugich rzutów pułku lub poza nimi - w odległości 4-8 km i więcej od przedniego skraju.

Artyleria przeciwlotnicza dywizji

Ugrupowanie artylerii przeciwlotniczej stanowi ugrupowanie organicznego pułku artylerii przeciwlotniczej. Głównym zadaniem wojsk obrony przeciwlotniczej jest osłona jednego z zasadniczych elementów ugrupowania bojowego dywizji. Może to być np. drt, SD dywizji lub artyleria dyspozycyjna.

Odwód przeciwpancerny dywizji

Odwód przeciwpancerny dywizji jest przeznaczony do wykonania następujących zadań:

1 - niszczenia z rubieży ogniowych czołgów nieprzyjaciela, które przerwały się w głąb obrony;

2 - zapewnienia osłony drugiemu rzutowi /odwodowi ogólnemu/ rozwijającemu się do kontrataku;

3 - zablokowania wyłomu spowodowanego uderzeniem jądrowym nieprzyjaciela;

4 - osłony styków lub skrzydeł dywizji.

Dla odwodu przeciwpancernego wyznacza się 2-3 kierunki działania, a na każdym z nich planuje się 2-3 rubieże ogniowe. Szerokość rubieży ogniowej zależy od składu odwodu. Dla jej obliczenia przyjmuje się następujące dane kalkulacyjne:

- front rozwinięcia baterii PPK - 1,5 - 2 km;
- front rozwinięcia baterii artylerii przeciwpancernej do 1 km.

Odwód przeciwpancerny dywizji w zasadzie organizuje się z organicznego dywizjonu przeciwpancernego i wzmacnia się go pododdziałami wojsk inżynieryjnych. W wypadku przydzielenia dywizji artylerii przeciwpancernej /przewiduje się do dywizjonu/ może ona utworzyć dwa odwody.

Dywizja pancerna z zasady nie jest wzmacniania środkami przeciwpancernymi i w razie potrzeby może utworzyć odwód przeciwpancerny z jednej-dwóch kompanii czołgów pułków drugiego rzutu dywizji.

Odwód przeciwpancerny dywizji rozmieszcza się na kierunku zagrożenia pancernego, między pierwszym i drugim rzutem dywizji, a niekiedy na wysokości drugiego rzutu. Dla wykonania określonych zadań odwód przeciwpancerny zajmuje rubieże ogniowe, które przygotowuje się zawczasu w rejonach obrony pierwszego rzutu między pierwszym i drugim rzutem i głębiej.

Odwód inżynieryjny

Odwód inżynieryjny organizuje się z organicznego batalionu saperów, po wydzieleniu z niego pododdziałów do oddziału zabezpieczenia ruchu i oddziału zaporowego. Przeznaczony on

jest do wykonywania zadań inżynieryjnych, które wynikną w toku walki obronnej.

Do zadań, które mogą być realizowane przez odwód inżynieryjny zaliczamy:

1 - rozbudowa kolejnych pozycji obrony;
2 - rozbudowa i utrzymanie dróg manewru;
3 - udział w likwidacji skutków uderzeń BMR npla;
4 - stawianie zapór minowych i wykonywanie niszczeń.

Odwód inżynieryjny rozmieszcza się zwykle w pobliżu stanowiska dowodzenia dywizji.

Oddział zaporowy

Oddział zaporowy wydziela się z organicznego batalionu saperów i organizuje się z plutonu minowania oraz 1-2 plutonów saperów. Przeznaczony jest do stawiania w toku walki obronnej zapór minowych, na kierunku natarcia nieprzyjaciela, zabezpieczenia kontrataków i osłony skrzydeł broniących się wojsk. Oddział zaporowy najczęściej działa wspólnie z odwodem przeciwpancernym, dlatego też rozmieszcza się go w pobliżu rejonu OPpanc.

Oddział zabezpieczenia ruchu

Oddział zabezpieczenia ruchu przeznaczony jest do utrzymywania dróg dowozu i ewakuacji dywizji, dróg manewru i niezbędnych dróg w strefie skażeń i zniszczeń powstałych w wyniku uderzeń jądrowych nieprzyjaciela.

Oddział zabezpieczenia ruchu organizuje się z kid organicznego (dywizyjnego) batalionu saperów. Oddział zabezpieczenia ruchu wyposażony jest w mosty towarzyszące SMT, mosty na podwoziach czołgowych typu BLG, spycharki i inny sprzęt.

Rozmieszcza się go z reguły na wysokości drugiego rzutu w pobliżu drogi dowozu i ewakuacji dywizji.

Jeśli dywizja będzie przechodziła do obrony bez styczności z nieprzyjacielem i organizowała pas przesłaniania, to dodatkowo w skład jej ugrupowania wejdą oddziały wydzielone. Będą one prowadziły działania z nieprzyjacielem w odległości do 15 km przed pasem obrony dywizji.

Jako oddziały wydzielone wyznacza się bataliony piechoty i czołgów, a na drugorzędnych kierunkach wzmocnione kompanie,

zwykle z drugiego rzutu dywizji. Oddziały wydzielone, prowadzące walkę w pasie przesłaniania mają za zadanie:

1 - opóźnić natarcie podchodzących sił nieprzyjaciela;
2 - zmusić do rozwinięcia i prowadzenia natarcia przez nieprzyjaciela w niedogodnym dla niego kierunku;
3 - zmylić nieprzyjaciela co do przyjętej struktury obrony dywizji;
4 - wykryć główne zgrupowanie nieprzyjaciela i zamiar jego działań.

x

x x

Dywizji, przechodzącej do obrony w pierwszym rzucie armii, wyznacza się pas obrony. W wyznaczonym pasie rozmieszcza się wszystkie elementy ugrupowania bojowego dywizji.

Broń jądrowa, decydująco wpływa na przygotowanie struktury pasa obrony dywizji i sposób rozmieszczenia w nim elementów ugrupowania bojowego. Dlatego jedną z podstawowych zasad obowiązujących również w obronie jest rozśrodkowanie wojsk.

W myśl tej zasady, elementy ugrupowania bojowego / nawet dywizji użytej na kierunku głównego wysiłku/ powinny być tak ugrupowane, żeby wykluczały możliwość jednoczesnego porażenia ich jednym uderzeniem jądrowym średniej mocy[x/]. W związku z tym powstała konieczność utrzymywania znacznych odległości pomiędzy poszczególnymi elementami zarówno wszerz, jak i w głąb ugrupowania. Naturalnie odległości te i wielkości rejonów /pasów obrony/ pododdziałów, oddziałów i związków taktycznych muszą wynikać z ich możliwości bojowych.

W pasie obrony dywizji przygotowuje się trzy lub więcej pozycji obronnych. Pierwszą i drugą pozycję obsadzają pułki pierwszego rzutu dywizji, trzecią, a czasem czwartą - pułki drugiego rzutu lub odwód ogólnowojskowy. Podstawę każdej pozycji stanowią punkty kompanii piechoty i czołgów. Przy organizacji obrony należy dążyć do takiego rozmieszczenia punktów

x/ Według mocy amunicję jądrową dzieli się na następujące kalibry /w równoważniku trotylowym/: bardzo mały-do 1 kt, mały - od 1 do 15 kt; średni - od 15-100 kt; duży - od 100 - 500 kt; bardzo duży - od 500 kt wzwyż.

oporu, aby w terenie, w ramach danej pozycji zamykały one swoim ogniem najbardziej prawdopodobne kierunki natarcia nieprzyjaciela.

Kompania piechoty, zgodnie ze swoimi możliwościami bojowymi broni punktu oporu o szerokości do 1 km /kcz do 2 km/ i głębokości 500 m /kcz do 1 km/. Wychodząc z tych możliwości i przyjmując luki między kompanijnymi punktami oporu 1-1,5km, batalion piechoty może bronić rejonu o szerokości 3-5 km i głębokości do 2 km. Batalion broni więc jednej pozycji o głębokości do 2 km.

Przyjmując luki między batalionami 3-4 km i również dwurzutowe ugrupowanie pułków pierwszego rzutu wynika, że pułk może bronić rejonu o szerokości 10 km, a więc szerokość pasa obrony dywizji przy dwurzutowym ugrupowaniu może wynosić 20 - 30 km.

Dla ustalenia głębokości pasa obrony dywizji, należy rozpatrzyć głębokość poszczególnych pozycji i odległości między nimi.

Przyjmując głębokość pozycji 2 km i oddalenie między nimi 3-5 km, głębokość rejonów obrony pułków pierwszego rzutu wynosi do 10 km.

Jeśli dywizja główny wysiłek skupia w głębi obrony, to pułki będące w drugim rzucie rozbudowują swoje rejony podobnie jak pierwszy rzut, a więc dwie pozycje /trzecią i czwartą pozycję/ i w tym wypadku głębokość pasa obrony może wynosić do 30 km.

W wypadku, kiedy dywizja główny wysiłek skupia w rejonach obrony pierwszego rzutu dywizji, drugi rzut może zamiast rejonu obrony przygotować na ważniejszych kierunkach w głębi rubież obrony. Rubież różni się od rejonu obrony mniejszą głębokością /zwykle rozbudowuje się tylko jedną-trzecią pozycję/ i szerszym frontem. Podyktowane to jest koniecznością przechwycenia na większym odcinku nacierających zgrupowań nieprzyjaciela /szczególnie jego czołgów/.

Pułk drugiego rzutu dywizji w wypadku obrony rubieży ugrupuje się zwykle w jeden rzut. Jego ugrupowanie w takiej sytuacji będzie płytkie i nie przekroczy głębokości 4-6 km, stąd głębokość całego pasa dywizji może wynosić 20-25 km.

Pułki drugiego rzutu mogą zawczasu obsadzić /całością lub częścią sił/ wyznaczone im rubieże albo tylko je rozbudować i przygotować do obsadzenia, a siły i środki rozmieścić w rejonach ześrodkowania o powierzchni 60–80 km^2.

Oprócz pozycji obronnych, w pasie obrony dywizji wybiera się rubieże rozwinięcia do kontrataku, a jeśli w drugim rzucie znajduje się pułk /pułki/ czołgów – również rubieże ogniowe dla tych oddziałów.

R u b i e ż e r o z w i n i ę c i a d o k o n t r a t a k u wybiera się w terenie zapewniającym:

- skryte wysunięcie i szybkie rozwinięcie się drugiego rzutu /odwodu ogólnego/ w ugrupowanie bojowe;
- możliwość skutecznego rażenia nieprzyjaciela ogniem na wprost czołgów i dział;
- dogodne warunki wykonania kontrataku przez oddziały.

W zależności od zamiaru działań dowódcy dywizji, rubieże te wybiera się w obrębie drugiej pozycji i głębiej i jeśli dysponuje się środkami i czasem, zawczasu rozbudowuje pod względem inżynieryjnym.

R u b i e ż e o g n i o w e p u ł k ó w c z o ł g ó w drugiego rzutu dywizji wybiera się na kierunkach prawdopodobnego użycia przez nieprzyjaciela broni jądrowej i zmasowanych ataków jego czołgów.

Pułkowi czołgów wyznacza się rubieże ogniowe przed drugą pozycją, na drugiej pozycji i głębiej, na każdym kierunku natarcia nieprzyjaciela jedną-dwie rubieże. Na wyznaczonych rubieżach kopie się okopy dla czołgów oraz zawczasu przygotowuje drogi rozwinięcia. Rubieże te mogą być wykorzystane – jako rubieże rozwinięcia do kontrataku.

Z dywizji pierwszego rzutu, biorącej udział w kontrprzygotowaniu, do jego wykonania mogą być zaangażowane czołgi /szczególnie z drugiego rzutu lub odwodu ogólnowojskowego/. W tym wypadku pomiędzy pierwszą a drugą lub za drugą pozycją przygotowuje się dla nich s t a n o w i s k a o g n i o w e c z o ł g ó w. Przy wyborze tych stanowisk należy mieć na względzie ich topograficzne dowiązanie i dlatego wybierać je w pobliżu stanowisk ogniowych artylerii.

BIBLIOTEKA SZKOLENIOWA

Jeśli przed frontem obrony dywizji nie tworzy się pasa przesłaniania, to dywizja w odległości 3-5 km przed przednim skrajem organizuje p o z y c j ę p r z e d n i ą.

Pozycja przednia może być organizowana w wypadku przechodzenia dywizji do obrony bez styczności z nieprzyjacielem, jak też w tych wypadkach, kiedy dywizja wyprowadza zasadnicze siły z aktualnie istniejących pozycji - na pozycje przygotowane w głębi - przy aktywnym, bezpośrednim oddziaływaniu przeciwnika. Do obrony pozycji przedniej wyznacza się siły od wzmocnionej kompanii piechoty /kcz/ do batalionu piechoty. Siły te wyznacza się z każdego pułku pierwszego rzutu, przed frontem których tworzy się tę pozycję. Pozycja przednia spełnia podobną rolę w obronie dywizji, jak pas przesłaniania w obronie armii.

W wypadku kiedy nie organizuje się pozycji przedniej i nie ma bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem, celem zabezpieczenia przed niespodziewanym napadem oraz wzbronienia nieprzyjacielowi rozpoznania, wysyła się na odległość do 2 km u b e z p i e c z e n i a b o j o w e. Ubezpieczenia te - wzmocniony pluton piechoty organizują bataliony z pierwszego rzutu pułków.

Oprócz wymienionych elementów w pasie obrony dywizji rozmieszcza się stanowiska dowodzenia /główne, zapasowe, tyłowe/, rejony i pozycje zapasowe i pozorne, a także system zapór.

b/ Przygotowanie uderzeń jądrowych i chemicznych

Poprzednio stwierdziliśmy, że jednym z zasadniczych warunków wykonania zadania przez dywizję jest właściwa koncentracja wysiłku.

Wykonanie uderzeń jądrowych i chemicznych w pasie obrony dywizji jest podstawowym sposobem ześrodkowania wysiłków broniących się wojsk. Wykonanie uderzeń jądrowych na właściwe obiekty i w odpowiednim czasie pozwoli obrońcy zadań nieprzyjacielowi takie straty, które mogą zmienić dotychczasowy stosunek sił i w konsekwencji osłabić siłę jego uderzenia lub całkowicie uniemożliwić mu prowadzenie natarcia. Dlatego też w obronie należy dążyć do obezwładnienia bronią jądrową takich obiektów, obezwładnienie których umożliwi realizację

wspomnianego celu. Rozpatrując elementy ugrupowania naciera - jącego nieprzyjaciela, do tych obiektów należy zaliczyć przede wszystkiem jego środki przenoszenia ładunków jądrowych i główne zgrupowania - szczególnie pancerne. W następnej kolejności należy obezwładniać stanowiska dowodzenia, artylerię i ważniejsze elementy tyłowe.

Dywizja organizująca obronę będzie w zasadzie dysponować ograniczoną ilością środków jądrowych i chemicznych i dlatego planowanie wykonania uderzeń spełnia ważną rolę w koncepcji walki obronnej. Wykonanie uderzeń jądrowych należy planować w sposób skoncentrowany i szczególnie na kierunku przewidywanego głównego uderzenia nieprzyjaciela. Czas i miejsce wykonania uderzeń muszą być tak wybrane, ażeby każdorazowo stanowiło to zaskoczenie dla nieprzyjaciela.

Sposób wykonania uderzeń jądrowych i chemicznych przez dywizję może być narzucony przez przełożonego. W tym wypadku dywizja może od dowódcy armii otrzymać konkretne obiekty do uderzeń dysponowaną BMR. Dowódca armii może również dodatkowo zastrzec /narzucić/ dywizji czas i obiekty,na które ma wykonać uderzenia oraz wskazać rodzaj wybuchów.

W takiej sytuacji rola dywizji w planowaniu uderzeń BMR sprowadzi się do technicznego wykonania tych uderzeń.

Właściwą rolę w planowaniu uderzeń BMR dywizja będzie spełniała wówczas, jeśli nie otrzyma od przełożonego żadnych dyspozycji ograniczających. Rola ta sprowadzi się do decyzji dowódcy dotyczącej wyboru celu, czasu i miejsca wykonania uderzeń.

Na wybór tych czynników istotny wpływ będzie wywierać zakładany sposób rozegrania walki obronnej dywizji. Jeśli dywizja skupia główny wysiłek w rejonach pułków pierwszego rzutu i zamierza rozbić nieprzyjaciela przed przednim skrajem, to rejony rażenia określa się w ten sposób, ażeby główne zgrupowanie nieprzyjaciela mogło być rażone w rejonach rozmieszczenia lub podczas podchodzenia i rozwijania się do natarcia. Jeśli dywizja planuje rozbicie nieprzyjaciela w głębi obrony, to oprócz poprzednio podanych planuje się rejony uderzeń w głębi, na kierunkach, gdzie przewiduje się włamanie nieprzyjaciela. Przy wyborze rejonów w głębi, uwzględnia się

niezbędne warunki umożliwiające wykonanie kontrataku drugich rzutów i odwodów, w celu wykorzystania wyników uderzeń dla całkowitego rozbicia nieprzyjaciela, który włamał się w głąb obrony.

Dywizja w obronie może wybierać trzy do pięciu rejonów i w zależności od ilości posiadanych środków jądrowych i amunicji chemicznej planować wykonanie pojedynczych lub grupowych uderzeń. Wielkość tych rejonów będzie zależała od ilości stosowanej amunicji, jej mocy i rodzaju obezwładnionego obiektu. Na wybór rejonów i ich wielkość w głębi obrony istotny wpływ może wywrzeć aktualne położenie wojsk własnych /konieczność zachowania określonej granicy bezpieczeństwa/. Manewrowy charakter współczesnych działań, narzuca konieczność planowania nie tylko rejonów zasadniczych, ale również dwóch-trzech zapasowych.

Rodzaj wybuchów będzie zależał przede wszystkim od zamierzonego efektu. Dla wykorzystania wszystkich czynników rażenia, nieprzyjaciela znajdującego się przed przednim skrajem celowo jest niszczyć naziemnymi wybuchami jądrowymi.

Przy wybuchu powietrznym istnieją większe możliwości rażenia siły żywej niż przy wybuchu naziemnym. Z tego też powodu wybuchy powietrzne należy planować do niszczenia nieprzyjaciela znajdującego się w rejonach ześrodkowania lub na rubieżach rozwinięcia.

Ze względu na trudności, jakie istnieją w stosowaniu wybuchów naziemnych w głębi własnej obrony /stosunkowo duży promień promieniowania przenikliwego i skażenia terenu/ w głębi obrony należy planować przede wszystkim wybuchy powietrzne. Również rejony uderzeń chemicznych celowo jest planować przed przednim skrajem. Planując uderzenie rakietami chemicznymi w głębi obrony, należy uwzględniać konieczność zachowania bezpieczeństwa własnych wojsk.

Dla wykonania skutecznych uderzeń jądrowych i chemicznych szczególne znaczenie ma rozpoznanie nieprzyjaciela oraz zdolność dywizjonu rakiet do szybkiego wykonania niespodziewanych uderzeń na wykryte obiekty.

c/ System ognia

Pod pojęciem systemu ognia rozumie się zorganizowane rozmieszczenie i użycie wszystkich środków ogniowych dla porażenia przeciwnika na podejściach, przed przednim skrajem , na skrzydłach i w rejonach włamania.

Istota systemu ognia w obronie dywizji sprowadza się do przygotowania uderzeń ogniowych zwykłymi środkami rażenia na podejściach do obrony i utworzenia stref wielowarstwowego ciągłego ognia przed przednim skrajem, szczególnie w lukach nie zajętych przez wojska, na skrzydłach i w głębi obrony.Istotną właściwością organizacji ognia we współczesnych warunkach jest to, że tworzy się go z uwzględnieniem rejonów uderzeń broni jądrowej i chemicznej.

Zorganizowany system ognia w obronie dywizji powinien zapewnić:

1 - zgranie systemu ognia z planowanym systemem uderzeń jądrowych i chemicznych;

2 - niszczenie środków napadu jądrowego nieprzyjaciela natychmiast po ich wykryciu;

3 - niszczenie zgrupowań nieprzyjaciela w rejonach ześrodkowania oraz w czasie przesuwania i rozwijania jego sił na rubieżach rozwinięcia;

4 - odparcie ataku piechoty i czołgów nieprzyjaciela;

5 - niszczenie środków napadu powietrznego nieprzyjaciela;

6 - osłony luk między pododdziałami i oddziałami oraz skrzydeł;

7 - stworzenie zapór ogniowych na kierunkach prawdopodobnych uderzeń nieprzyjaciela;

8 - niszczenie piechoty i czołgów nieprzyjaciela, którym udało się włamać w głąb obrony;

9 - wsparcie kontrataków drugiego rzutu lub odwodu dywizji.

Dowódca dywizji, planując system ognia opiera się na wytycznych dowódcy armii, uwzględniając przede wszystkim planowane przez armię uderzenia jądrowe, lotnictwa i pozostałych środków rażenia.

Jednym z zasadniczych wymagań, dotyczących systemu ognia jest to, że powinien on być zdolny do odparcia zmasowanych

uderzeń czołgów przeciwnika. Walka z czołgami przeciwnika powinna rozpocząć się w rejonach ich ześrodkowania musi, być prowadzona na podejściach w czasie rozwijania. Niszczy się je wtedy uderzeniami lotnictwa, dalekimi napadami ogniowymi i zmasowanym ogniem artylerii. Z momentem rozpoczęcia ataku główny ciężar walki z czołgami przeciwnika spada na przeciwpancerne pociski kierowane, artylerię przeciwpancerną, czołgi oraz oddziały i pododdziały piechoty.

Na kierunkach dogodnych do natarcia czołgów system ognia przeciwpancernego organizuje się na całą głębokość pasa obrony, środkami pułków, dywizji i przydzielonymi dywizji pod - oddziałami artylerii przeciwpancernej i przeciwpancernych pocisków kierowanych, w ścisłym powiązaniu z zaporami i przeszkodami terenowymi.

Podstawową rolę w walce z nacierającym nieprzyjacielem bezpośrednio przed przednim skrajem odgrywa ogień broni piechoty. Głównym celem tego ognia jest zniszczenie siły żywej nieprzyjaciela i walka z jego transporterami. Ogień broni strzeleckiej planuje się przed przednim skrajem i w lukach pomiędzy kompanijnymi punktami oporu na całej głębokości pasa obrony dywizji. Środki obrony piechoty w punktach oporu powinny być tak rozmieszczone, aby umożliwiały stworzenie ciągłej strefy ognia i można było je wykorzystać do prowadzenia ognia skrzydłowego, krzyżowego i sztyletowego. Dotyczy to również rozmieszczonych w kompanijnych punktach oporu czołgów i artyleryjskich środków przeciwpancernych.

Do systemu ognia w poszczególnych kompanijnych punktach oporu wykorzystuje się również środki ogniowe znajdujące się w transporterach opancerzonych. W tym celu transportery znajdujące się w wyposażeniu kompanii rozmieszcza się w punktach oporu. Rozmieszczenie ich powinno być takie, aby umożliwiało prowadzenie ognia z ukrycia - przede wszystkim w stronę luk i skrzydeł.

d/ Inżynieryjna rozbudowa pasa obrony dywizji

Siła niszcząca broni jądrowej jest w porównaniu z bronią konwencjonalną olbrzymia. Z tej racji wszystkie urządzenia obronne muszą być dostosowane do wymagań obrony przeciwatomo-

wej. Wymaga to jednak zwielokrotnionego nakładu sił i środ - ków, a przede wszystkim czasu, którym obrońca dowolnie nie dysponuje.

Jest rzeczą oczywistą, że w takich warunkach prace nad inżynieryjną rozbudową terenu muszą być prowadzone w sposób wysoce ekonomiczny i w kolejności uwzględniającej przede wszystkim zabezpieczenie siły żywej, a następnie sprzętu bojowego. Z drugiej strony prace inżynieryjne muszą być w pierwszym rzędzie wykonywane na kierunku głównego wysiłku obrony , to jest tam, gdzie rozstrzygać się będą losy walki.

Stopień inżynieryjnej rozbudowy pasa obrony zależy przede wszystkim od czasu, jakim dysponuje dywizja na organizację obrony. Dywizja przechodząc do obrony z zasady rozpocznie walkę obronną w warunkach niepełnej rozbudowy urządzeń obronnych. Nakłada to na nią obowiązek doskonalenia inżynieryjnej rozbudowy także w toku walki.

Inżynieryjna rozbudowa pasa obrony dywizji obejmuje przygotowanie:

1 - pozycji w rejonach obrony pułków pierwszego i drugiego rzutu /odwodu ogólnego/ dywizji;
2 - głównych i zapasowych stanowisk startowych dywizjonu rakiet i stanowisk ogniowych artylerii naziemnej i przeciwlotniczej;
3 - rejonów rozmieszczenia i rubieży ogniowych odwodów przeciwpancernych;
4 - systemu zapór inżynieryjnych;
5 - rubieży rozwinięcia do kontrataków drugich rzutów;
6 - dróg dowozu i manewru;
7 - rubieży ogniowych czołgów;
8 - stanowisk ogniowych czołgów w razie użycia ich do kontrprzygotowania.

Prace związane z inżynieryjną rozbudową prowadzi się jednocześnie na całej głębokości i w takiej kolejności , która by zapewniała stałą gotowość wojsk do odparcia natarcia wojsk nieprzyjaciela i obronę przed BMR.

Ważnym zagadnieniem w obronie jest rozbudowa systemu zapór. System zapór inżynieryjnych ma na celu utrudnić nieprzyjacielowi posuwanie się naprzód, hamować tempo natarcia oraz

kanalizować jego ruch w pożądanym dla obrońcy kierunkach. Podstawę systemu zapór, stanowią zapory minowe - szczególnie przeciwpancerne pola minowe.

Zapory inżynieryjne rozbudowuje się zarówno przed przednim skrajem, jak też w głębi obrony. W głębi jednak, aby nie utrudniać sobie manewru siłami i środkami, ustawia się z zasady tylko przeciwpancerne, kierowane zapory minowe. Dla ustawienia zapór w toku walki, używa się oddziałów zaporowych pułków i dywizji.

Jednym z ważniejszych zadań w zakresie inżynieryjnego przygotowania terenu do obrony jest przygotowanie dróg w pasie obrony dywizji. Te przedsięwzięcia realizuje się w oparciu o istniejącą już sieć dróg. Szczególnie należy zwrócić uwagę na przygotowanie dróg rozwinięcia drugich rzutów do kontrataków, a dla pododdziałów i oddziałów czołgów i odwodów przeciwpancernych dróg doprowadzających do rubieży ogniowych. Oprócz tego przygotowuje się drogi manewru zaopatrzenia i inne.

II. ORGANIZACJA OBRONY

Kolejność i zakres rozwiązywania poszczególnych czynności organizacyjnych w obronie mogą być bardzo różnorodne, jak bardzo różnorodne mogą być warunki podyktowane sytuacją i czasem, w którym dowódca dywizji będzie zmuszony organizować obronę. Jedno jest pewne, że we współczesnych warunkach nie można doszukiwać się nawet w teorii, schematu i szablonu pracy dowódcy nad organizacją obrony. Jest pewne również i to, że niezależnie od sytuacji i czasu, określone czynności organizacyjne muszą być przez dowódcę wykonane i to w odpowiedniej kolejności. Głównymi czynnościami w zakresie organizacji obrony przez dywizję są:

- powzięcie przez dowódcę dywizji decyzji;
- postawienie zadań bojowych;
- organizacja współdziałania;
- przeprowadzenie rekonesansu;
- organizacja punktów dowodzenia i łączności;
- organizacja zabezpieczenia działań bojowych i pracy politycznej.

Jak już wspomniałem, metoda, kolejność i treść pracy dowódcy dywizji zależy od czasu i sytuacji operacyjno-taktycznej, ale w każdej jednak sytuacji metoda ta musi zapewnić:

- stałą gotowość oddziałów do odparcia natarcia nieprzyjaciela;
- przeprowadzenie dokładnej oceny i umiejętne wykorzystanie terenu;
- zajęcie obrony w sposób zorganizowany i we właściwym czasie;
- organizację systemu wszystkich rodzajów ognia.

Przy przejściu do obrony w warunkach bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem, czas na organizację obrony dywizji będzie z reguły krótki. W tych warunkach przejście do obrony może być często połączone z jednoczesną koniecznością odpierania nacierającego nieprzyjaciela i likwidacji skutków jego uderzeń jądrowych. Takie warunki na współczesnym polu walki, należy traktować jako najzupełniej normalne. Mogą one sprawić, że działania obronne dywizji staną się faktem, zanim dywizja

otrzyma taki rozkaz. W takim wypadku rozsądna inicjatywa dowódcy dywizji - może mieć decydujący wpływ na dalszy przebieg działań obronnych.

Przedstawione wyżej czynniki są szczególnie typowe dla nieplanowej, wymuszonej obrony dywizji. I w takich warunkach dowódca dywizji bez względu na to, czy już otrzymał zadanie bojowe do organizacji obrony, czy też nie, przede wszystkim dąży do umocnienia dogodnych, opanowanych już rubieży. Jeśli się okaże konieczne, stawia oddziałom pierwszego rzutu zadania opanowania dogodnych do organizacji obrony obiektów znajdujących się po stronie nieprzyjaciela.

W tym samym czasie nieprzyjaciel na oddzielnych kierunkach może już przejść do aktywnych działań, celem uchwycenia dogodnych rubieży umożliwiających rozpoczęcie natarcia. W takiej sytuacji do niszczenia nieprzyjaciela, oprócz sił pierwszego rzutu wykorzystuje się ogień artylerii dyspozycyjnej, wykonuje się kontrataki, wysuwa się odwód przeciwpancerny i stawia się zadania pododdziałom wojsk inżynieryjnych w celu wykonania zapór.

Przedstawione wyżej warunki organizacji obrony są szczególnie skomplikowane i trudne. W większości wypadków zanim one powstaną na polu walki dywizja wcześniej otrzyma od dowódcy armii zadanie do organizacji obrony.

Po otrzymaniu zadania dowódca dywizji - w trakcie analizy zadania - wyjaśnia jego treść. Analiza zadania umożliwia mu przede wszystkim określenie tych przedsięwzięć, które wymagają natychmiastowej realizacji. Realizacja tych przedsięwzięć odbywa się w dywizji na podstawie zarządzeń wstępnych dowódcy dywizji.

Jednocześnie z przedsięwzięciami związanymi z kierowaniem działalnością bojową wojsk po otrzymaniu zadania zajmuje się wypracowaniem decyzji. Po otrzymaniu zadania przejścia do obrony, dowódca - w ramach analizy zadania - wyjaśnia sobie otrzymane zadanie i na tej podstawie określa przedsięwzięcia, które należy wykonać natychmiast. Przedsięwzięcia te w postaci zarządzeń wstępnych przekazuje się podwładnym.

Po wydaniu zarządzeń wstępnych, dowódca dywizji kalkuluje czas, przeprowadza ocenę położenia i wypracowuje decyzję do

obrony. Dąży przy tym, aby podjąć decyzję w najkrótszym cza - sie, a większość czasu pozostawić podległym dowódcom.

Na podstawie podjętej decyzji, dowódca dywizji stawia natychmiast zadania bojowe oddziałom. Jednocześnie z postawieniem zadań, wydaje im krótkie wytyczne do współdziałania i organizacji zabezpieczenia działań bojowych i dowodzenia. Po przekazaniu decyzji podwładnym, dowódca dywizji melduje ją przełożonemu.

Przy przejściu do obrony bez styczności z nieprzyjacielem, dowódca powinien przed podjęciem decyzji przeprowadzić rekonesans terenu. Po rekonesansie, podejmuje decyzję, melduje ją przełożonemu, a po jej zatwierdzeniu stawia zadania bojowe w terenie lub z mapy. Organizacja współdziałania, w tym wypadku może mieć miejsce zaraz po postawieniu zadań bojowych lub dopiero po powzięciu decyzji przez dowódców pułków i zatwierdzeniu ich przez dowódcę dywizji. Ostatni wypadek na współczesnym polu walki będzie występował bardzo rzadko.

1. Podjęcie decyzji

Podstawą wszelkiej działalności wojsk jest decyzja dowódcy. Na tej podstawie rozwija się cała praca sztabu i wojsk dywizji, związana z organizacją i przeprowadzeniem obrony dywizji. Decyzja wyraża optymalny, w warunkach danej sytuacji bojowej, sposób wykonania postawionego zadania.

Dowódca dywizji podejmuje decyzję do obrony w rezultacie analizy otrzymanego zadania i oceny położenia. W zależności od ilości posiadanego czasu podejmuje on decyzję z mapy lub po przeprowadzeniu rekonesansu w terenie.

a/ Analiza zadania

Jest to praca myślowa jaką przeprowadza dowódca bezpośrednio po otrzymaniu zadania. Celem analizy jest zrozumienie treści otrzymanego zadania. Analizując zadanie, dowódca dywizji powinien najpierw wyjaśnić sobie i zrozumieć zamiar przełożonego. Zrozumieć zamiar przełożonego to znaczy zrozumieć jakie zadanie wykonuje przełożony i w jaki sposób chce je zrealizować i jakie do tego angażuje środki /a w tym szczególnie w jaki sposób wykorzystuje środki masowego rażenia/. Po zrozumieniu zamiaru przełożonego dowódca dywizji powinien określ-

liczyć rolę dywizji w ramach zamiaru przełożonego. Rolę tę określi wtedy, jeśli w wyniku analizy zadania zrozumie:

- na czym polega zadanie dywizji;
- czego się od dywizji żąda;
- jaka jest zależność między zadaniem dywizji, a zadaniami wykonywanymi przez inne dywizje i rodzaje wojsk armii.

Zrozumieć swoją rolę w zamiarze przełożonego, to znaczy zrozumieć swoje zadanie, znać jego wagę i zdawać sobie sprawę z tego, co w nim jest najważniejsze.

Wnioski z analizy zadania powinny dać dowódcy dywizji możność określenia celu obrony, przez wyjaśnienie następujących problemów:

- na jakim kierunku broni się dywizja w ramach pasa obrony armii /głównym czy pomocniczym/;
- na czym polega jej zadanie /uporczywym utrzymaniu nakazanego pasa obrony, czy na czasowym utrzymaniu ważniejszych rejonów zabezpieczenia manewru sił i środków z głębi obrony armii/;
- sposób wykonania uderzeń jądrowych i chemicznych oraz ognia pozostałych środków;
- sposób wykonania kontrataków;
- gdzie skupić główny wysiłek;
- jakie stworzyć elementy ugrupowania w celu wykonania zadania.

Po wyjaśnieniu zadania dowódca osobiście lub przez szefa sztabu wydaje z a r z ą d z e n i a w s t ę p n e dla pododdziałów; będą one dotyczyły przede wszystkim organizacji rozpoznania i następujących zagadnień:

- zmiany dotychczasowego ugrupowania bojowego;
- postawienia oddziałom zadań, odnośnie opanowania lub umocnienia dogodnych rubieży;
- organizacji ognia i działań w celu odparcia ataków nieprzyjaciela;
- organizacji zabezpieczenia skrzydeł i luk;
- likwidacji ewentualnych zgrupowań ni przyjaciela w głębi pasa obrony dywizji;

- likwidacji skutków uderzeń jądrowych organizacji obrony przed BMR;
- budowy zapór, szczególnie na kierunku zagrożenia pancernego.

W zależności od sytuacji, w trakcie analizy zadania może wyniknąć szereg innych zagadnień, które należy rozwiązać natychmiast i co do których dowódca dywizji obowiązany jest dać wytyczne.

b/ Kalkulacja czasu

Dowódca nie może wyciągnąć właściwych wniosków z analizy zadania bez rozpatrzenia czynnika czasu. Dlatego musi przeprowadzić kalkulację czasu. Czas kalkuluje w trakcie analizy zadania lub natychmiast po jej zakończeniu.

Dane wyjściowe do kalkulacji czasu otrzymuje dowódca w zadaniu bojowym. Dotyczą one następujących przedsięwzięć:
- termin zajęcia rubieży obronnych przez dywizję;
- czas gotowości systemu ognia i inżynieryjnej rozbudowy pasa obrony dywizji.

Na podstawie powyższych terminów dowódca określa czas wykonania poszczególnych przedsięwzięć związanych z organizacją obrony dywizji, a mianowicie określa terminy następujących przedsięwzięć:
- podjęcia decyzji;
- postawienia zadań bojowych;
- organizacji współdziałania i organizacji zabezpieczenia działań bojowych;
- gotowości obrony poszczególnych oddziałów dywizji;
- gotowości systemu ognia i inżynieryjnej rozbudowy poszczególnych oddziałów dywizji;
- przeprowadzenia kontroli gotowości obrony.

Jeśli czas pozwala na przeprowadzenie rekonesansu i organizację współdziałania w terenie, to dowódca określa w jakich terminach będą te przedsięwzięcia realizowane.

c/ Ocena położenia

Po zapoznaniu się z zadaniem, dowódca musi w miarę szczegółowo rozpatrzyć i określić możliwości dywizji w zakresie realizacji zadania i zapoznać się z warunkami, w którym to

zadanie będzie realizowane. W tym właśnie celu przeprowadza ocenę położenia.

W zależności przede wszystkim od dysponowanego czasu dowódca może przyjąć jedną z następujących metod przy przeprowadzeniu oceny położenia:

- może ją prowadzić osobiście /wspólnie z szefem sztabu/ - bez wysłuchiwania oficerów sztabu i dowódców rodzajów wojsk;
- może ją prowadzić przy współudziale oficerów sztabu i dowódców rodzajów wojsk.

Przeprowadzając ocenę położenia przy współudziale oficerów sztabu może żądać od nich złożenia meldunków /referatów/ lub tylko udzielenia odpowiedzi na interesujące go pytania. Z reguły będzie żądał tylko krótkich objaśnień o najmniej znanych mu faktach.

Dowódca dywizji, oceniając położenie, skupia uwagę na zasadniczych problemach i studiuje jedynie te, które są mu nieznane lub wymagają dodatkowego udokładnienia.

Ocena położenia obejmuje szereg zagadnień. Na szczeblu dywizji najczęściej będzie się oceniać: nieprzyjaciela, siły własne, sąsiadów, teren, sytuację skażeń i zakażeń.

Nieprzyjaciel. Oceniając nieprzyjaciela rozpatruje się jego skład bojowy i możliwości. Ze szczególną wnikliwością ocenia się ilość i rozmieszczenie środków przenoszenia broni jądrowej oraz skład i możliwości jego sił głównych. Następnie rozpatruje się możliwe kierunki podejścia nieprzyjaciela, kierunki jego uderzenia /ustala się prawdopodobny główny kierunek uderzenia/, rubieże rozwinięcia do ataku przedniego skraju obrony, prawdopodobny czas rozpoczęcia natarcia-czas wejścia do walki jego drugich rzutów i odwodów możliwości i sposoby działania lotnictwa. Rozpatruje się również prawdopodobne rozmieszczenie środków wsparcia oraz możliwości działań jego taktycznych desantów powietrznych.

Na podstawie wniosków z oceny nieprzyjaciela dowódca dywizji powinien określić:

- kiedy, jakimi siłami i na jakich kierunkach nieprzyjaciel może przejść do natarcia;

- najbardziej prawdopodobny kierunek głównego uderzenia nieprzyjaciela.

Określenie tych zagadnień pozwoli dowódcy dywizji rozwiązać inne problemy związane z organizacją obrony, a mianowicie pozwoli określić:

- gdzie, w jakim czasie i w jaki sposób planować uderzenia bronią jądrową i chemiczną;
- na jakim kierunku skupić główny wysiłek i jakie do tego przeznaczyć siły i środki;
- jakie stworzyć elementy i gdzie je rozmieścić;
- na jakich kierunkach planować wykonanie kontrataków;
- jakich dokonać przedsięwzięć, dotyczących obrony przeciwlotniczej;
- jakich danych jest brak i w związku z tym, jakie zadania postawić organom rozpoznawczym;
- jakie przedsięwzięcia poczynić w zakresie obrony przed BMR.

Ocena sił własnych. Powinna być przeprowadzona w celu ustalenia optymalnego sposobu wykorzystania - dla wykonania postawionego zadania - sił i środków będących w dyspozycji dowódcy dywizji. Trzeba jednak pamiętać, że elementem, który będzie decydował o wykorzystaniu sił i środków w obronie dywizji jest broń jądrowa i chemiczna.

Jeśli dowódca dywizji dysponuje tą bronią i nie jest skrępowany przez dowódcę armii - co do jej użycia - to w pierwszym rzędzie powinien ustalić koncepcję jej wykorzystania. Koncepcja dowódcy dywizji co do wykorzystania broni jądrowej i chemicznej powinna obejmować:

- ustalenie obiektu /celów/, które zostaną obezwładnione tą bronią;
- rejonów /miejsca/ i czasu wykonania uderzeń;
- rodzaju wybuchów jądrowych.

Ustalona koncepcja użycia BMR ułatwi dowódcy dywizji przeprowadzenie oceny położenia i ustalenie możliwości pozostałych sił i środków dywizji. Może to osiągnąć poprzez ustalenie:

- jakie są konieczne przegrupowania sił i środków;
- jakie są możliwości poszczególnych oddziałów /pododdziałów/ dywizji, a w związku z tym do wykonania jakich zadań można je wykorzystać;

- stopień napromieniowania wojsk i wpływ tego czynnika na ich możliwości.

Następnie ocenia możliwości organizacji ognia i manewru w zależności od ugrupowania tyłów, ich możliwości zabezpieczenia materiałowego, technicznego i medycznego. Ocenia się również możliwości pododdziałów inżynieryjnych w zakresie inżynieryjnej rozbudowy pasa obrony dywizji.

Po ustaleniu koncepcji użycia broni jądrowej i chemicznej i ocenie sił własnych dowódca dywizji określa:

- sposób wykorzystania środków jądrowych oraz zwykłych środków ogniowych w celu rozbicia głównego zgrupowania nieprzyjaciela;
- ugrupowanie bojowe;
- sposób i czas dokonania przegrupowań;
- zadania bojowe oddziałów oraz podział sił i środków;
- strukturę pasa obrony;
- organizację systemu ognia;
- sposób współdziałania wojsk;
- czynności w zakresie zabezpieczenia działań bojowych.

Ocena sąsiadów

Oceniając sąsiadów, dowódca dywizji rozpatruje położenie i charakter ich działań, pod kątem wpływu na wykonanie otrzymanego zadania i potrzeb ścisłego z nimi współdziałania. W trakcie oceny zwraca się szczególną uwagę na charakter ich zadań, stopień zagrożenia styku lub skrzydła i potrzebę uzgodnienia z nimi wspólnych przedsięwzięć, możliwości udzielenia sobie wzajemnej pomocy oraz współdziałania w toku walki obronnej.

Wnioski z oceny sąsiadów powinny dać odpowiedź na następujące zagadnienia:

- w jaki sposób i jakimi siłami zabezpieczyć styki, skrzydła /rozpoznanie/;
- z kim i w jakim okresie najściślej współdziałać.

Ocena terenu

Zarówno działania nieprzyjaciela, jak i wojsk własnych są w poważnym stopniu uwarunkowane charakterem obrony. Stąd, aby

wszechstronnie zbadać wpływ terenu na wykonanie zadania, dowódca dywizji analizuje go w trakcie oceny nieprzyjaciela i oceny wojsk własnych.

Przy ocenie terenu ustala się przede wszystkim jego ogólny charakter, zarówno na podejściach - jak i w głębi obrony dywizji. W tym zakresie ocenia się warunki prowadzenia obserwacji, właściwości ochronne i maskujące terenu, możliwe zmiany w jego charakterze po wykonaniu uderzeń jądrowych , stan dróg i przejezdności terenu poza nimi.

Oceniając teren na podejściach, określa się rejony, w których możliwe jest skryte zorganizowanie zgrupowań nieprzyjaciela, przypuszczalne drogi jego podejścia do przedniego skraju i rubieże rozwinięcia, prawdopodobne podstawy wyjściowe, miejsca rozmieszczenia jego artylerii, rakiet i środków radiotechnicznych.

Przy ocenie terenu w głębi pasa obrony rozpatruje się : możliwy przebieg przedniego skraju i poszczególnych pozycji obronnych, rejony prawdopodobnych uderzeń BMR nieprzyjaciela, a w związku z tym - przewidywane zniszczenia, zawały, czy nawet zmiany w charakterze terenu. Wybiera się również dwa-trzy rejony, od których utrzymania zależy trwałość obrony.

Wnioski z oceny terenu powinny wskazać:

- przypuszczalny kierunek głównego uderzenia nieprzyjaciela;
- kierunek głównego wysiłku i rejony skupienia głównych sił dywizji;
- najdogodniejsze rejony /rubieże/ terenowe, do obezwładnienia nieprzyjaciela BMR i innymi środkami;
- rejony prawdopodobnych uderzeń jądrowych i chemicznych nieprzyjaciela;
- rejony obrony pułków i zarys pozycji obronnych;
- rejony rozmieszczenia odwodów, główne i zapasowe rejony stanowisk startowych i stanowisk ogniowych;
- rubieże rozwinięcia do kontrataku i rubieże ogniowe;
- drogi manewru, dowozu i ewakuacji;
- charakter i sposób urządzenia pasa obrony pod względem inżynieryjnym;
- miejsca budowy zapór i zniszczeń.

Ocena sytuacji skażeń i zakażeń - ma na celu ustalenie rozmiarów stopnia skażenia terenu, możliwych strat w ludziach, ustalenia potrzeb w zakresie dezaktywacji i odkażania oraz dawek napromieniowania, jakie mogą wchłonąć ludzie podczas działań w terenie skażonym, określenie sposobu obrony przed BMR .

d/ Rekonesans

Rekonesans przeprowadza dowódca dywizji, w celu skonfrontowania i udokładnienia wniosków wyciągniętych w czasie wypracowania decyzji z mapy. Na podstawie rekonesansu dowódca ostatecznie precyzuje wypracowaną poprzednio z mapy decyzję. Metoda i treść pracy dowódcy dywizji w trakcie rekonesansu będzie zależała od czasu jakim dysponuje dowódca, zagadnień jakie zamierza rozpatrzyć i charakteru terenu. Dowódca dywizji przeprowadza rekonesans z jednego lub kilku punktów pracy. Może on prowadzić rekonesans wykorzystując do tego celu śmigłowiec.

Podczas rekonesansu rozpatruje się w terenie:

- prawdopodobne kierunki natarcia sił głównych nieprzyjaciela, szczególnie jego czołgów;
- rubieże rozwinięcia lub rejony wyjściowe do natarcia ;
- rejony na podejściach do przedniego skraju i w głębi obrony, w których zamierza się zniszczyć nieprzyjaciela bronią jądrową i chemiczną, ogniem artylerii i czołgów;
- zarys pozycji przedniej, przedniego skraju, pozycji i rejonów obrony - główne i zapasowe;
- rejony rozmieszczenia odwodów;
- główne i zapasowe rejony stanowisk startowych i stanowisk ogniowych rakiet i artylerii naziemnej i przeciwlotniczej;
- rubieże ogniowe pułków czołgów i odwodu przeciwpancernego;
- kierunki kontrataków i manewru drugich rzutów i odwodów, rubieże ich rozwinięcia na każdym kierunku i drogi marszu do nich;
- rodzaj i kolejność prac związanych ze stworzeniem systemu zapór, inżynieryjną rozbudową pasa obrony, przygotowaniem dróg marszu i manewru;
- sposób zabezpieczenia luk i skrzydeł.

Z przedstawionego wyżej układu pracy dowódcy dywizji nad organizacją obrony wynikałoby, że rekonesans prowadzi się po wypracowaniu decyzji na podstawie mapy. Takie rozumowanie nie byłoby słuszne. Rekonesans będzie prowadzony w zależności od warunków w jakich dywizja przechodzi do obrony i czasu jakim dysponuje dowódca dywizji na organizację obrony. Istnieją tu następujące możliwości:

- jeżeli obronę organizuje się bez styczności z nieprzyjacielem, dowódca będzie dysponował wystarczającą ilością czasu do rozpatrzenia w terenie wszystkich interesujących go problemów, rzutujących na wypracowanie decyzji;
- jeżeli obronę będzie się organizowało w warunkach bezpośredniego oddziaływania nieprzyjaciela, dowódca będzie ograniczony czasem, więc wypracuje decyzję z mapy, a na rekonesans wyjedzie aby ją porównać i udokładnić, albo w ogóle nie będzie prowadził rekonesansu.

Skład grupy rekonesansowej może być różny. Dowódca może przeprowadzać rekonesans osobiście lub przy współudziale niezbędnych w danych warunkach oficerów sztabu, dowódców rodzajów wojsk i służb.

Oprócz grupy rekonesansowej dowódcy mogą być tworzone dodatkowo specjalistyczne grupy rekonesansowe /np. kwatermistrzowska, artyleryjska itp./. Grupy te rozpatrują zagadnienia dotyczące danego rodzaju wojsk lub służby.

Rekonesans każdorazowo prowadzi się zgodnie z poprzednio przygotowanym p l a n e m r e k o n e s a n s u.

e/ Decyzja

Decyzja dowódcy dywizji do obrony winna zawierać: zamiar działań, zadania bojowe oddziałów, sposób współdziałania, miejsce punktów dowodzenia i czas ich rozwijania, organizację łączności i dowodzenia wojskami.

Podstawą każdej decyzji jest zamiar walki, który wyraża skondensowaną myśl przewodnią decyzji. W zamiarze walki dowódcy dywizji podaje krótką ocenę nieprzyjaciela-prawdopodobne kierunki jego uderzeń, szczególnie kierunek głównego uderzenia, ugrupowanie jego i środków oraz sposób i czas przej -

ścia nieprzyjaciela do natarcia. Na podstawie tego podaje koncepcję użycia broni jądrowej i chemicznej, to znaczy określa na jakich kierunkach, w jakiej kolejności i w jakich rejonach będą niszczone główne siły nieprzyjaciela. W zamiarze również podaje się kierunek głównego wysiłku, rejony do utrzymania, gwarantujące trwałość obrony oraz ugrupowanie bojowe oraz manewr siłami i środkami na zagrożone kierunki.

Określając zadania bojowe dla poszczególnych elementów ugrupowania bojowego dowódca dywizji ustala: rejony obrony i zadania bojowe pułków pierwszego rzutu, główny i zapasowy rejon obrony i zadania drugiego rzutu, zadania i stanowiska startowe dywizjonu rakiet i ogniowe artylerii dyspozycyjnej, zadania i rozmieszczenie odwodów specjalnych, czas gotowości systemu ognia i gotowości obrony. Następnie podaje miejsce rozmieszczenia stanowisk dowodzenia głównego, zapasowego i tyłowego z dokładnym określeniem czasu ich rozwinięcia oraz zasady wykorzystania systemu łączności.

2. Postawienie zadań bojowych

Dowódca dywizji stawia zadania bojowe wykonawcom: bezpośrednio /ustnie/, przez oficerów sztabu lub przy pomocy technicznych środków łączności. Dla zyskania na czasie mogą wchodzić w grę wszystkie wymienione sposoby równocześnie.

Stawiając zadania dowódca dywizji w rozkazie bojowym przedstawia krótką ocenę zgrupowania i działań nieprzyjaciela, informuje wykonawców o zadaniach i sposobie użycia broni jądrowej przez wyższego dowódcę, w pasie działań dywizji, zadaniach sąsiadów, liniach rozgraniczenia z nimi, podaje zadanie własne i przedstawia swój zamiar rozegrania walki obronnej, po czym stawia zadania wykonawcom wskazując:

- pułkom pierwszego rzutu - środki wzmocnienia, zadania, kierunki skupienia głównego wysiłku, siły i środki do zabezpieczenia luk i skrzydeł, linie rozgraniczenia;
- pułkom drugiego rzutu lub odwodowi ogólnowojskowemu - ponadto kierunki i rubieże rozwinięcia do kontrataków, rubieże ogniowe oddziałom czołgów do odparcia ataku czołgów nieprzyjaciela;

- dywizjonowi rakiet - zadania /obiekty uderzeń, moc amunicji jądrowej, punkty zerowe wybuchów i rodzaj wybuchów/, baterię dyżurną, rejony stanowisk startowych i czas gotowości;
- artylerii - odcinki ognia ześrodkowanego i rubieże ognia zaporowego na prawdopodobnych kierunkach natarcia nieprzyjaciela i dla osłony luk i skrzydeł, zadania we wsparciu kontrataków, stanowiska ogniowe i czas gotowości do otwarcia ognia;
- oddziałom artylerii przeciwlotniczej - sposób osłony wojsk, rejony stanowisk ogniowych i czas gotowości;
- odwodowi przeciwpancernemu i oddziałowi zaporowemu - skład, zadania, rejony rozmieszczenia, rubieże ogniowe /rubieże minowania/;
- charakter i sposób rozbudowy inżynieryjnej pasa obrony;
- czas zajęcia obrony i gotowość systemu ognia;
- miejsce i czas rozwijania punktów dowodzenia, terminy składania meldunków;
- zastępców.

Rozkaz bojowy wydany dowódcom ustnie zapisują oficerowie sztabu i przekazują później do wykonawców w postaci pisemnej.

3. Organizacja współdziałania

We współczesnych warunkach żaden z rodzajów wojsk nie może prowadzić walki wyłącznie samodzielnie. Współczesna walka jest walką ogólnowojskową, w której każdy rodzaj wojsk czy służby wykonuje określone - i jemu tylko właściwe - zadanie. Działanie takie, w którym każdy rodzaj wojsk wykonuje określone zadanie, muszą być odpowiednio zsynchronizowane w czasie i w przestrzeni, bo tylko zgranie w walce wysiłków wszystkich rodzajów wojsk, dla wykonania wspólnego wszystkim zadania, pozwoli osiągnąć cel walki przez załamanie natarcia nieprzyjaciela.

Rola i znaczenie współdziałania polega na tym, aby przez zgranie wysiłków wszystkich rodzajów wojsk i elementów ugrupowania bojowego, uzyskać w organiźmie ogólnowojskowym, jakim jest dywizja - pełnię jedności działania dla wykazania postawionego przez przełożonego zadania bojowego.

Wsp ŁdziałaNie organizuje się na całą głębokość obrony dywizji na prawdopodobnych kierunkach natarcia nieprzyjaciela. Współdziałanie organizuje się według zadań, prawdopodobnych kierunków natarcia nieprzyjaciela i planowanych przez broniącą się dywizję kierunków kontrataków drugiego rzutu.

Do głównych zadań, według których organizuje się współdziałanie w obronie dywizji, należy:

- niszczenie nieprzyjaciela w rejonach ześrodkowania, podczas podchodzenia do przedniego skraju i rozwijania i na podstawie wyjściowej do natarcia, a jeśli chroni się pas przesłaniania czy pozycję przednią, to również na okres walki w tych rejonach;
- odparcie ataków nieprzyjaciela przed przednim skrajem ;
- niszczenie nieprzyjaciela, który się włamał w obronę.

Organizując współdziałanie w celu rażenia nieprzyjaciela na najprawdopodobniejszych kierunkach natarcia, na podejściach do obrony, dowódca dywizji uzgadnia działania wszystkich elementów ugrupowania bojowego i środków wspierających na każdym prawdopodobnym kierunku - głównym i pomocniczych w świetle wykonywanych zadań obronnych.

Podaje on przede wszystkim w jaki sposób planuje się niszczenie nieprzyjaciela w celu zerwania natarcia lub osłabienia siły uderzenia jego głównych zgrupowań w rejonach ześrodkowania, w czasie podchodzenia do przedniego skraju i rozwijania, a jeśli nieprzyjaciel rozpoczyna natarcie z rejonów wyjściowych położonych w bezpośredniej styczności, to również na podstawach wyjściowych do natarcia.

Omawiając współdziałanie dla wykonania zadań w tym okresie, podaje on podwładnym sposób użycia broni jądrowej i chemicznej, wskazuje główne i zapasowe obiekty uderzeń jądrowych i chemicznych, moc, punkty zerowe i rodzaje wybuchów, kolejność ich wykonania, uzgadnia z uderzeniami jądrowymi i chemicznymi ogień artylerii, czołgów i uderzenia lotnictwa.

Jeśli przed pasem obrony dywizji tworzy się pas przesłaniania to w trakcie organizacji współdziałania udokładnia się:

- pozycje przygotowane przez oddziały wydzielone oraz kierunki i kolejność ich wycofania;
- sposób wykonania i obiekty uderzeń jądrowych i chemi -

cznych oraz wykorzystanie ognia artylerii i uderzeń lotnictwa dla wsparcia działań oddziałów wydzielonych ;
- sposób osłony wycofania oddziałów wydzielonych za przedni skraj.

Jeśli tworzy się pozycję przednią dowódca dywizji określa sposób wsparcia broniących jej pododdziałów i sposób ich wycofania.

Właściwe wykorzystanie w tym okresie ognia wszystkich środków, a przede wszystkim BMR może doprowadzić do całkowitego załamania natarcia nieprzyjaciela lub poważnego osłabienia siły jego uderzenia.

Jeśli w tym okresie nie uda się załamać natarcia nieprzyjaciela, to kolejnym zadaniem jakie stanie przed dywizją będzie o d p a r c i e a t a k ó w n i e p r z y j a c i e l a p r z e d p r z e d n i m s k r a j e m . Dla wykonania tego zadania oprócz środków ogniowych wymienionych poprzednio, włącza się środki znajdujące się na pierwszej pozycji /batalionów pierwszego rzutu pułków/, z ich systemem ognia i zapór.

Organizując współdziałanie dla osiągnięcia tego celu dowódca dywizji zgodnie z przyjętą koncepcją użycia BMR powinien określić wykorzystanie wszystkich rodzajów ognia dla obezwładnienia nieprzyjaciela przed przednim skrajem oraz ustalić:

- rubieże otwarcia ognia przez środki przeciwpancerne i piechoty;
- miejsca budowy zapór inżynieryjnych oraz sposób osłonięcia ich ogniem;
- obiekty przeznaczone do niszczenia;
- sposób działania oddziałów dywizji podczas użycia przez nieprzyjaciela BMR;
- sposób działania oddziałów dywizji w czasie ogniowego przygotowania nieprzyjaciela;
- sposób zamknięcia wyłomów w ugrupowaniu bojowym i zamiary oddziałów, które straciły zdolność bojową od uderzeń jądrowych nieprzyjaciela;
- siły, środki, sposoby walki z ewentualnymi desantami powietrznymi.

Nie jest wykluczone, że pomimo wykonania omówionych wyżej przedsięwzięć na niektórych kierunkach uda się nieprzyjacielowi wtargnąć w głąb obrony. Dywizja będzie więc zmuszona do realizacji kolejnego zadania - n i s z c z e n i a n i e p r z y j a c i e l a, k t ó r y w ł a m a ł s i ę w g ł ą b o b r o n y.

Podczas organizacji współdziałania dla wykonania tego zadania dowódca dywizji zwraca szczególną uwagę na niszczenie ogniem głównego zgrupowania nieprzyjaciela, na organizację manewru ogniem, siłami i środkami oraz na kontratak drugim rzutem /odwodem/. W tym celu udokładnia się:

- rejony w głębi obrony, w których planuje się niszczenie nieprzyjaciela bronią jądrową i chemiczną oraz kontr - atakami;
- rejony, które należy utrzymać oddziałami pierwszego rzutu, by zatrzymać posuwanie się nieprzyjaciela na danym kierunku w głąb i w stronę skrzydeł;
- odcinki ześrodkowanego i zaporowego ognia artylerii w celu zniszczenia zgrupowań, które włamały się w głąb obrony;
- sposób odcięcia odwodów nieprzyjaciela;
- rubieże ogniowe dla czołgów drugiego rzutu /odwodu/ i odwodu przeciwpancernego;
- rubieże minowania oddziału zaporowego i sposób ich osłony.

Przy włamaniu się nieprzyjaciela w głąb obrony, główną rolę w obronie odgrywają kontrataki. Dlatego organizując współdziałanie na ten okres walki dowódca dywizji musi zorganizo - wać działanie wojsk według kierunków /kierunku/ przewidywa - nych kontrataków i w tym celu uzgodnić:

- kierunki kontrataków drugiego rzutu /odwodu/ i na każdym z nich rubieże rozwinięcia;
- drogi marszu i sposób przesunięcia;
- zadania drugiego rzutu oraz siły i środki do zabezpie - czenia kontrataków na każdym kierunku;
- zadania odwodu przeciwpancernego i oddziału zaporowego;
- sposób wykonania uderzeń jądrowych i chemicznych oraz wsparcie ogniowe;

- współdziałanie drugiego rzutu /odwodu/ z oddziałami pierwszego rzutu i środkami ogniowymi podczas kontr - ataku.

Oprócz tego określa się sposób działania wojsk w razie zrezygnowania z kontrataku i sposób działania wojsk dywizji podczas przeciwuderzenia wykonywanego przez drugi rzut armii.

Organizując współdziałanie, w zależności od sposobu przejścia dywizji do obrony i czasu na jej organizację, dowódca dywizji wszystkie problemy rozstrzyga z mapy - jeśli zaś warunki pozwalają bezpośrednio w terenie. Ten drugi sposób jest zawsze korzystniejszy.

III. PROWADZENIE OBRONY

W zależności od planowanego miejsca niszczenia nacierających sił nieprzyjaciela, ilości angażowanych do tego celu sił i środków możemy w trakcie prowadzenia walki obronnej dywizji wyróżnić określone etapy walki, w których będą wykonywane następujące zadania:

a/ jeżeli dywizja przechodzi do obrony w warunkach bez styczności z nieprzyjacielem:
- walka z nieprzyjacielem na podejściach do pasa obrony;
- odpieranie ataków nieprzyjaciela przed przednim skrajem;
- niszczenie nieprzyjaciela, który włamał się w głąb obrony;

b/ jeżeli dywizja przechodzi do obrony w warunkach bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem, to oprócz wymienionych zadań, w trakcie przechodzenia do obrony - wystąpi okres walki o opanowanie i umocnienie dogodnych do obrony rubieży /rejonów/.

1. Opanowanie i umocnienie dogodnych do obrony rubieży /rejonów/

Problem opanowania dogodnych rubieży /rejonów/ i umocnienia ich przez broniące się oddziały dywizji - przy przejściu do obrony w warunkach bezpośredniej styczności - odegra decydujące znaczenie w przeprowadzeniu dalszych działań obronnych i wykonaniu zadania stojącego przed dywizją.

Przy przechodzeniu do obrony dywizji położenie jej oddziałów może być różne, a rejon opanowany przez nie - wygodny lub niewygodny do obrony dywizji. W drugim wypadku zachodzi zwykła konieczność opanowania wygodnych do obrony obiektów lub wycofania części /całości/ sił dywizji na bardziej dogodną do obrony rubież.

Walkę w celu uchwycenia ważnych obiektów podejmują samodzielnie kompanie i bataliony będące w styczności z nieprzyjacielem. Natomiast opanowaniem ważnych rubieży i obiektów organizują dowódcy pułków na podstawie otrzymanych z dywizji zarządzeń wstępnych. Działania te mogą być wspierane ogniem artylerii dyspozycyjnej dywizji. Często może zajść konieczność

angażowania do tych celów drugich rzutów i odwodów lub konieczność wykonania uderzeń BMR.

W wypadku celowości wyprowadzenia części sił dywizji z zajmowanej dotychczas rubieży do tyłu - w głąb obrony, pułkom pierwszego rzutu przekazuje się zadania organizacji pozycji przedniej.

Dywizja w wyznaczonym /opanowanym/ pasie przechodzi do obrony w takim ugrupowaniu, w jakim dotychczas nacierała. Pułki pierwszego rzutu pod osłoną ognia artylerii umacniają się w opanowanych rejonach rozbudowując poszczególne pozycje obrony. W razie konieczności mogą one przegrupować część sił przede wszystkim w celu odtworzenia drugich rzutów. Również w tym czasie w razie konieczności na zagrożone kierunki mogą być skierowane odwody specjalne dywizji /OPpanc i OZap/.

W warunkach bezpośredniej styczności, nieprzyjaciel może rozpocząć natarcie, zanim dywizja zdąży się umocnić na opanowanych rubieżach. W tym wypadku walkę z nieprzyjacielem rozpoczną pułki pierwszego rzutu odpierając bezpośrednio natarcie piechoty i czołgów na rubieżach aktualnie opanowanych i w ugrupowaniu jakie dotychczas posiadały. W tej sytuacji zadanie pułków pierwszego rzutu będzie polegało na umocnieniu się na zajętych rubieżach, odparciu z nich uderzenia nieprzyjaciela, a tym samym zapewnienia dowódcy dywizji przeprowadzenia przedsięwzięć związanych z organizacją obrony. Dla wykonania tych zadań angażuje się również ogień artylerii dyspozycyjnej, odwody specjalne, a jeśli zajdzie konieczność to również czołgi znajdujące się w drugim rzucie dywizji.

2. <u>Udział dywizji w zerwaniu natarcia lub osłabieniu jego uderzeń</u>

W wypadku kiedy dywizja zajmuje obronę bez styczności z nieprzyjacielem lub w styczności z nim, lecz przed natarciem nieprzyjaciel musi wysunąć i rozwinąć wojska - dowódca i sztab dywizji obowiązani są na czas ustalić przygotowanie nieprzyjaciela do natarcia, początek wyruszenia z głębi, zgrupowanie sił i środków, szczególnie czołgów, miejsca rozmieszczenia środków napadu jądrowego, punktów dowodzenia i środków radioelektronicznych.

W celu zerwania natarcia nieprzyjaciela lub osłabienia jego uderzenia główne ugrupowanie w miarę wykrywania niszczy się niespodziewanymi uderzeniami jądrowymi i chemicznymi oraz uderzeniami lotnictwa i artylerii rozpoczynając od najwięk - szych odległości.

Zerwanie lub osłabienie uderzenia nieprzyjaciela wykonuje się w ramach planowanego przez armię kontrprzygotowania.

Kontrprzygotowanie polega na uprzedzającym, niespodziewanym wykonaniu uderzeń bronią jądrową i chemiczną, lotnictwa oraz ogniem artylerii na zasadnicze siły nieprzyjaciela przygotowujące się do natarcia. Wykonuje się je z reguły przed rozpoczęciem przez nieprzyjaciela ogniowego przygotowania.

Dywizja walkę z podchodzącym do natarcia nieprzyjacielem rozpoczyna po wejściu jego sił w zasięg dywizjonu rakiet taktycznych. Dywizjon rakiet taktycznych, artylerię i czołgi biorące udział w kontrprzygotowaniu wprowadza się zawczasu - skrycie na tymczasowe stanowiska ogniowe - maksymalnie roz - środkowując.

W czasie kontrprzygotowania mogą być również wykonywane uderzenia wojsk pancernych i zmechanizowanych przed przedni skraj obrony. Biorą w nich udział dywizje pierwszego rzutu , a czasem części sił i środków odwodu armii. Wykonuje się je w celu rozbicia przygotowujących się do natarcia wojsk pierwszego rzutu, zdobycia dogodnych rejonów i rubieży do kolejnego przejścia do natarcia. Uderzenia te wykonywane są również zgodnie z planem armii.

W wykonaniu tego przedsięwzięcia mogą być użyte pułki pierwszego i drugiego rzutu /odwodu ogólnego/ dywizji.Zadania oraz sposób współdziałania tych oddziałów z podziałem rakiet, artylerii i lotnictwa dowódca dywizji udokładnia i przekazuje przed kontrprzygotowaniem.

Z chwilą przejścia do ataku pododdziały i oddziały włamują się w rozbite kontrprzygotowaniem ugrupowanie nieprzyja - ciela, niszczą je, opanowują dogodne rubieże i umacniają się na nich. Pułki drugiego rzutu /odwodu ogólnego/ wykonują uderzenia z marszu z zajmowanego rejonu obrony.

Jeżeli został stworzony pas przesłaniania dowódca dywizji kieruje walką oddziałów wydzielonych, wspiera ich walkę na

kolejnych pozycjach ogniem artylerii i lotnictwa. Wycofanie na kolejne pozycje oddziałów wydzielonych odbywa się na rozkaz dowódcy dywizji.

Jednocześnie z działaniami w celu zerwania natarcia nieprzyjaciela lub osłabienia jego głównego zgrupowania wykonuje się czynności w celu wzmocnienia obrony dywizji na rozpoznanych kierunkach podejścia i uderzenia nieprzyjaciela. Przedsięwzięć tych dokonuje się szybko, skrycie i z takim rozliczeniem, aby zakończyć je przed rozpoczęciem przez nieprzyjaciela przygotowania jądrowego i ogniowego.

3. Odpieranie ataków nieprzyjaciela przed przednim skrajem

Rozpoczęcie natarcia nieprzyjaciela poprzedzi z reguły przygotowanie ogniowe z zastosowaniem lub bez zastosowania BMR. Uderzenia broni jądrowej nieprzyjaciela mogą być wykonane na oddziały pierwszego i drugiego rzutu w dowolnym czasie prowadzenia ogniowego przygotowania.

Po wykonaniu przez nieprzyjaciela uderzeń jądrowych dowódca natychmiast przystępuje do realizacji przedsięwzięć mających na celu przywrócenie zdolności bojowej wojsk, na które zostały wykonane uderzenia. W rejonach uderzeń jądrowych nieprzyjaciela prowadzi się rozpoznanie skażeń. Do zamknięcia wyłomów w ugrupowaniu oraz zamiany pierwszego rzutu, które straciły zdolność bojową, wysuwa się odwody i oddział zaporowy, a w razie konieczności część drugiego rzutu, a pododdziały,które znalazły się w rejonach o silnym skażeniu, wyprowadza się do rejonów zapasowych. Jednocześnie odtwarza się dowodzenie, współdziałanie i system ognia,organizuje się prace ratownicze oraz leczniczo-ewakuacyjne.

W miarę wykrywania wychodzenia nieprzyjaciela z rejonów ześrodkowania, w marszu i w czasie rozwijania lub zajmowania podstaw wyjściowych do natarcia na jego główne zgrupowania wykonuje się powtórnie uderzenia jądrowe i chemiczne. W tym czasie ogień doprowadza się do najwyższego natężenia ześrodkowując jego główną masę na czołgach i transporterach nieprzyjaciela. Lotnictwo w tym czasie niszczy nowo wykryte środki napadu jądrowego, wykonuje uderzenia na drugie rzuty i odwody, artylerię i punkty dowodzenia.

Po odparciu ataku czołgów i piechoty oddziały dywizji przygotowują się do odparcia powtórnych ataków, które nie - przyjaciel może wykonywać na tych czy innych kierunkach po przegrupowaniu swoich sił.

4. Niszczenie nieprzyjaciela, który włamał się w głąb obrony dywizji

We współczesnych warunkach wtargnięcie nieprzyjaciela w głąb obrony jest zawsze możliwe - szczególnie na kierunkach wykonywanych uderzeń jądrowych.

W tej sytuacji dowódca dywizji wykorzystując wszystkie środki stara się go zatrzymać. Dla osiągnięcia tego ześrodkowania ogniem wszystkich rodzajów i uderzeniami lotnictwa dąży do zadania mu maksymalnych strat i rozczłonkowania jego ugrupowania.

Pododdziały i oddziały broniące się na skrzydłach i przed frontem nacierającego nieprzyjaciela niszczą go wszystkimi środkami będącymi w ich dyspozycji. Dla umocnienia obrony na decydujące kierunki ściąga się odwody, oddziały zaporowe oraz siły i środki z nieatakowanych odcinków. Jednocześnie pod - oddziały /oddziały/ znajdujące się na tyłach nieprzyjaciela trwale utrzymują zajmowane rejony i w sprzyjających warunkach wykonują kontrataki na skrzydła i tyły nieprzyjaciela. Utrzymanie tych rejonów ma szczególnie ważne znaczenie dla organizacji walki w głębi dywizyjnego pasa obrony. Przez uporczywe utrzymanie tych ważnych rejonów nawet w warunkach całkowitego okrążenia, pododdziały i oddziały kanalizują ruch sił nie - przyjaciela w głąb obrony i nie pozwalają na rozprzestrzenianie w stronę skrzydeł. Działania te wspiera dowódca dywizji posiadanymi siłami i środkami.

W toku walki obronnej prowadzi się ciągłe rozpoznanie w celu ustalenia sił, ugrupowania, miejsca rozmieszczenia środków napadu jądrowego nieprzyjaciela, kierunków przesunięcia i wprowadzenia do walki jego odwodów.

Dowódca dywizji organizując powyższe przedsięwzięcia powinien zbadać możliwości przeprowadzenia kontrataku siłami drugiego rzutu i odwodów.

Kontratak wykonuje się jeśli zostaną spełnione w trakcie walki obronnej następujące warunki:

- drugi rzut dywizji zachował zdolność bojową po wykona - niu uderzeń jądrowych nieprzyjaciela;
- oddziały pierwszego rzutu zdołają utrzymać ważne rejony zapewniające rozwinięcie i przejście drugiego rzutu do kontrataku.

Kontratak wykonuje się w momencie, kiedy nacierające oddziały nieprzyjaciela na skutek poniesionych strat zostały zatrzymane, a podchodzące z głębi najbliższe odwody zostały odcięte lub poniosły znaczne straty. O powodzeniu kontrataku decyduje dokładna organizacja i skuteczne obezwładnienie og - niem wszystkich środków nieprzyjaciela, który się włamał w głąb obrony oraz szybkie i skryte wysunięcie kontratakują - cych wojsk.

Organizując kontratak, dowódca dywizji precyzuje przede wszystkim sposób użycia broni jądrowej i chemicznej, a następnie udokładnia zadanie drugiego rzutu. W tym celu przekazuje czas rozpoczęcia kontrataku oraz sposób współdziałania drugiego rzutu z oddziałem rakiet i oddziałami pierwszego rzutu . Decyzja powinna być podjęta z takim obliczeniem, żeby drugi rzut mógł wyjść na planowaną /nakazaną/ rubież i uderzyć na nieprzyjaciela, nim ten przełamie drugą pozycję w rejonach obrony pułków pierwszego rzutu dywizji.

Kontrataki wykonuje się z marszu i z zasady na skrzydła i tyły nacierającego nieprzyjaciela. Jeśli nieprzyjacielowi zadano duże straty, szczególnie bronią jądrową, lub jeśli w danych warunkach terenowych niemożliwe jest wyjście kontratakującego zgrupowania na skrzydła nieprzyjaciela, kontratak można wykonać od czoła.

Oddziały kontynuując kontratak dążą do odtworzenia przedniego skraju, a po osiągnięciu tego celu nie czekając na wy - tyczne odtwarzają naruszony system ognia, współdziałanie, odwody, drugie rzuty i zapory.

Jeśli nieprzyjaciel po pokonaniu obrony pierwszych rzutów wtargnie w głąb obrony, a brak jest warunków do wykonania kontrataków lub kontratak nie rokuje powodzenia, wtedy dowódca dywizji organizuje obronę w głębi, w celu stworzenia korzystnych warunków do wykonania przeciwuderzenia drugim rzutem armii.

5. Właściwości organizacji i prowadzenia obrony przez dywizję drugiego rzutu /odwodu ogólnowojskowego/ armii

Dywizje wchodzące w skład drugiego rzutu /odwodu ogólnego/ armii z zasady są przeznaczone do wykonania przeciwuderzeń w celu rozbicia zgrupowań przeciwnika, które wtargnęły w głąb obrony, a ponadto do obrony pasów /rubieży/ obronnych w głębi obrony armii.

Dla wykonania tych zadań dywizja w odległości 40 - 60 km od przedniego skraju zajmuje rejon rozmieszczenia lub organizuje obronę w określonych pasach /rubieżach/ w głębi obrony armii.

Armia stawiając zadanie przekazuje dywizji jeden-dwa kierunki przeciwuderzeń i na każdym kierunku główne i zapasowe rubieże rozwinięcia oraz drogi marszu. Rubieże te wybiera się w granicach pasów obrony dywizji pierwszego rzutu i za nimi. Dla szybkiego wyjścia na te rubieże dywizja może otrzymać dwie - trzy, a nawet cztery drogi marszu w tym z reguły dwie drogi dla pułków pierwszego rzutu.

Dywizja drugiego rzutu oprócz zadania do przeciwuderzenia otrzymuje zadanie obrony określonego pasa lub rubieży w ra - mach drugiego pasa obrony armii.

Dowódca dywizji drugiego rzutu /odwodu ogólnego/ podejmuje decyzję do wykonania każdego zadania postawionego dywizji. Decyzja dowódcy dywizji drugiego rzutu do obrony pasa lub rubieży jest podobna jak decyzja do obrony dywizji, pierwszego rzutu.

Decyzję do przeciwuderzenia dowódca dywizji podejmuje według nakazanych przez armię kierunków. Przeciwuderzenie należy do zaczepnego charakteru działań, a więc i decyzja musi odpowiadać temu charakterowi. Będzie to więc decyzja do natarcia z marszu z rejonu położonego w głębi.

Dowódca dywizji wypracowując decyzję, w pierwszej kolej - ności musi w ramach otrzymanego od przełożonego kierunku wybrać kierunek głównego uderzenia dywizji. Zasadniczo kierunek głównego uderzenia należy wybierać tam, gdzie dowódca armii razi nieprzyjaciela bronią jądrową i chemiczną. Nie może to być regułą, gdyż w warunkach użycia broni jądrowej dowódca

armii przeciwnika, który włamał się w rejon obrony, może na jednym kierunku niszczyć bronią jądrową, a na innym przeciw - uderzającymi siłami. W tym ostatnim wypadku dowódca dywizji wybierając kierunek głównego uderzenia uzależnia go od użycia broni jądrowej będącej w dyspozycji, dążąc aby wyprowadził on uderzające wojska dywizji w najbardziej newralgiczne miejsca nacierającego nieprzyjaciela. Kierunek głównego uderzenia i szerokość frontu przeciwuderzenia to podstawowe czynniki warunkujące ugrupowanie bojowe. Ugrupowanie bojowe dywizji podczas wykonywania przeciwuderzenia będzie przeważnie jednorzutowe z silnym odwodem ogólnowojskowym. Dywizja przeciwuderza w pasie o szerokości 10-20 km, pułk na froncie do 5 km.

Po wypracowaniu decyzji dla wykonania zadań w trakcie przeciwuderzenia dowódca przekazuje ją podwładnym w formie zadań bojowych, a następnie organizuje współdziałanie.

Organizacja współdziałania dla wykonania przeciwuderzenia obejmuje: przedsięwzięcia związane z rozwinięciem pierwszego rzutu do przeciwuderzenia, ogniowego przygotowania i wsparcia działań, sposób umocnienia zdobytych rubieży i odparcia ude - rzeń odwodów nieprzyjaciela.

W celu udokładnienia decyzji podjętej z mapy, dowódca dywizji przeprowadza rekonesans. Rekonesans prowadzi się zarówno w wyznaczonych rejonach /rubieżach/ obrony, jak i na poszczególnych kierunkach nakazanych dywizji do przeciwuderzenia. W wyniku przeprowadzonego rekonesansu mogą być udokładnione zadania oddziałów dywizji i poczynione zmiany w organizacji współdziałania.

W toku bitwy obronnej po otrzymaniu rozkazu do wykonania przeciwuderzenia, dowódca dywizji udokładnia swoją decyzję i wydaje rozkaz podwładnym oddziałom do wykonania wcześniej postawionych zadań.

Przeciwuderzenie zaczyna się z reguły silnym uderzeniem jądrowym, uderzeniem artylerii i lotnictwa na główne zgrupo - wanie nieprzyjaciela.

Oddziały dywizji po otrzymaniu rozkazu /sygnału/ do przeciwuderzenia wysuwają się i zajmują rubieże rozwinięcia. Z chwilą wyjścia na rubieże rozwinięcia pułki pierwszego rzutu dywizji ogniem czołgów i innych środków niszczą nieprzyjaciela i dezorganizują jego ugrupowanie bojowe.

Oddziały dywizji kontratak /w ramach przeciwuderzenia / wykonują z marszu. Uderzenia wykonują na skrzydła i tyły nieprzyjaciela. Wykorzystując luki w ugrupowaniu nieprzyjaciela oraz wyniki własnych uderzeń broni jądrowej, uderzeń ogniowych i lotnictwa dążą do uzyskania wysokiego tempa i szybkiego wykonania postawionych zadań. W celu rozwinięcia powodzenia, a niekiedy uderzeń odwodów nieprzyjaciela, do walki wprowadza się drugi rzut dywizji.

W wypadku kiedy dywizja drugiego rzutu nie wykonuje przeciwuderzenia, tylko zajmuje w głębi obrony przygotowany pas /rubież/ obrony, dowódca dywizji w toku walki związków taktycznych pierwszego rzutu, umacnia obronę na kierunku głównego uderzenia nieprzyjaciela. Walkę z nacierającym nieprzyjacielem w celu utrzymania bronionego pasa /rubieży/ obrony dywizja drugiego rzutu prowadzi tak samo, jak dywizja pierwszego rzutu.

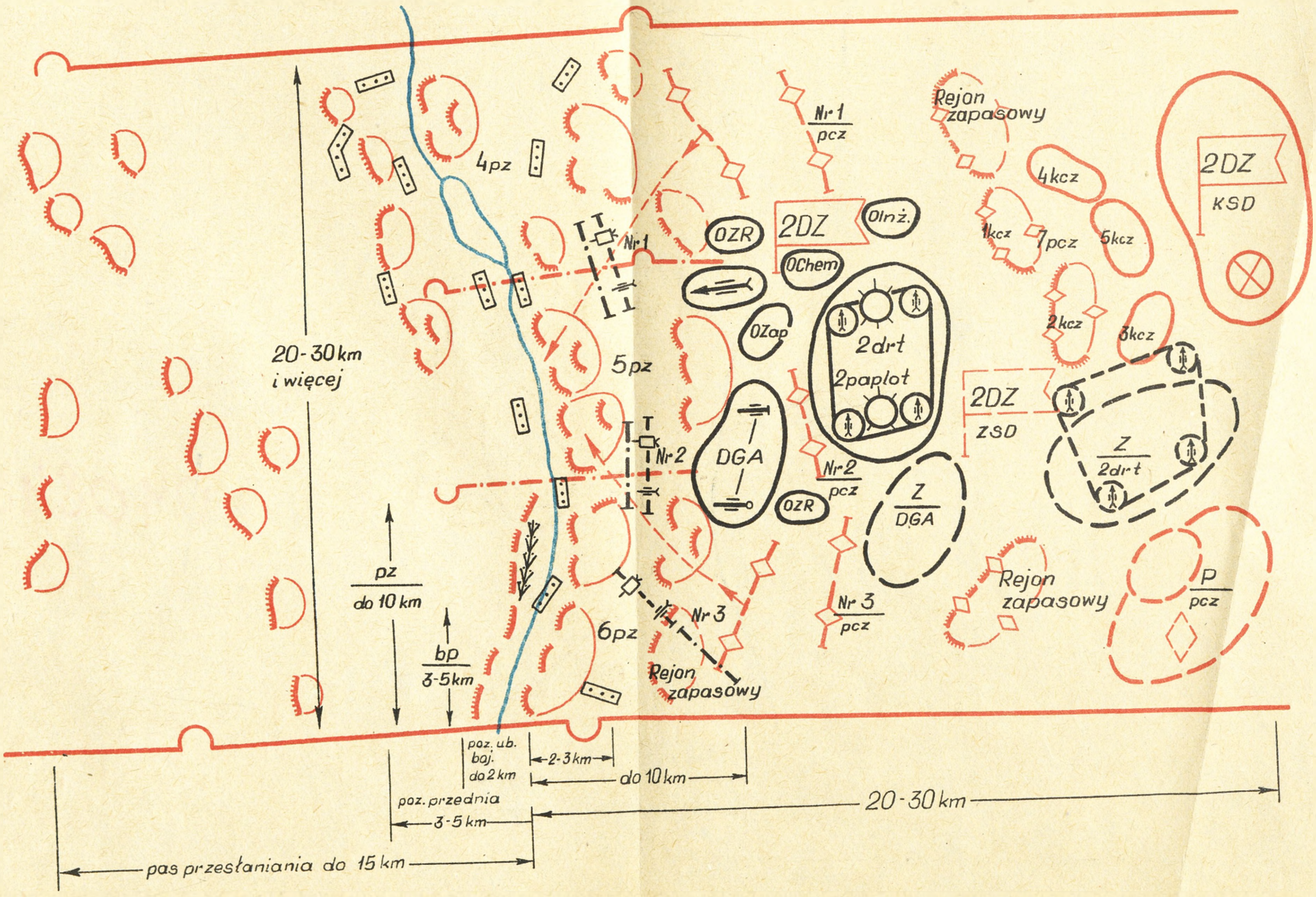
x x x

W niniejszym skrypcie zasady działań dywizji stanowiącej drugi rzut /odwód ogólnowojskowy/ armii potraktowane zostały skrótowo. Dokładne naświetlenie tego zagadnienia można znaleźć w skrypcie ppłk.dypl.Niebudkowskiego-Bibl.Szkol. Tajna ASG, nr bibl. 015541.

Wykonano w 250 egz.
Egz. nr 1-250-bibl.tajna
Wyk. ppłk PROKOP
Druk J.D., dn.5.3.1971 r.
nr ks.0385/0645/WW.
kor. MG

BIBLIOTEKA NAUKOWA
Archiwum Działu Zbiorów Specjalnych
Nr ewid. 040845

Struktura pasa obrony dywizji zmechanizowanej
(wariant)

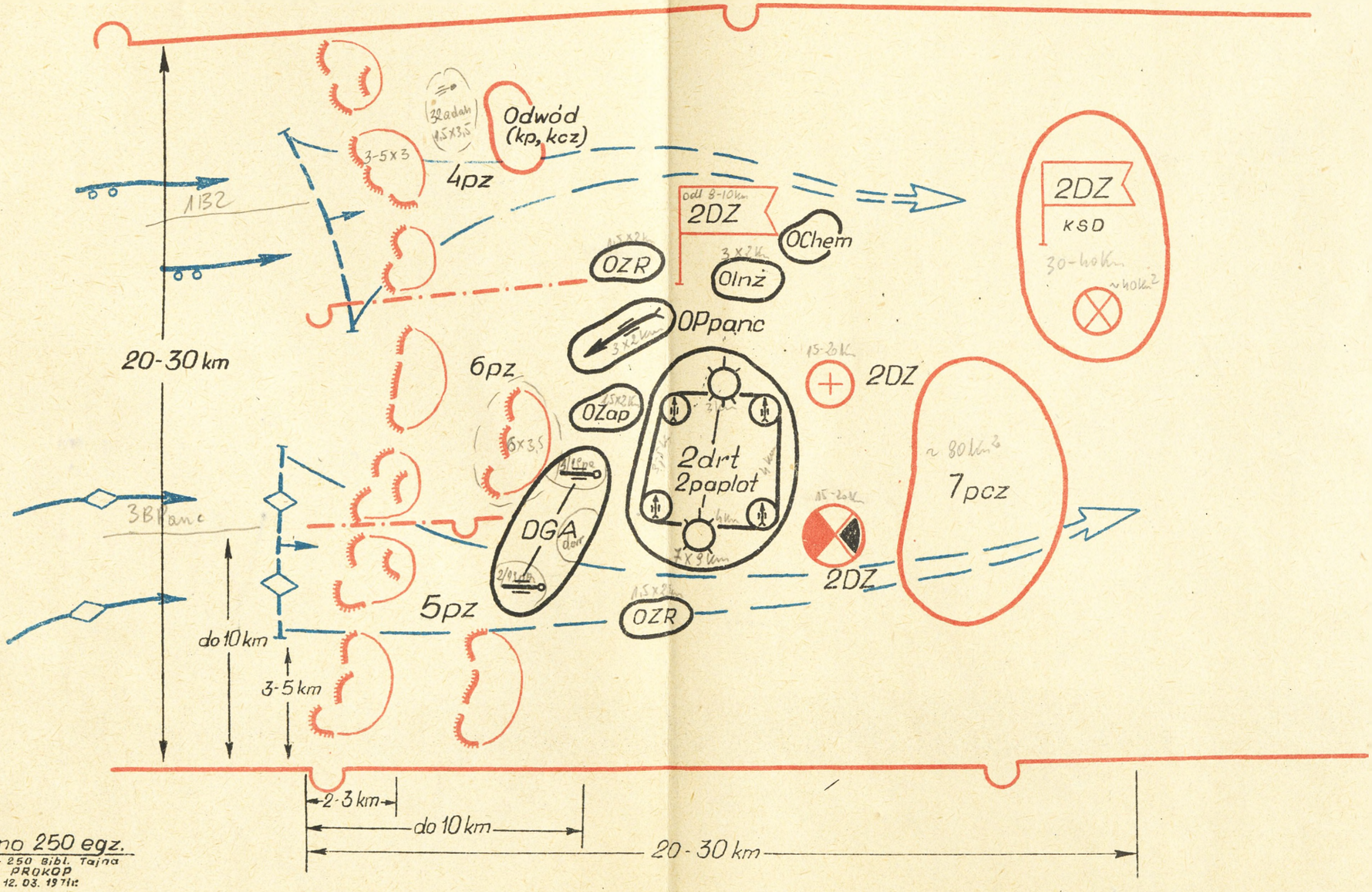

Wykonano 250 egz.
Egz. Nr 1- 250 Bibl. Tajna
Oprac. ppłk PROKOP
Rys. J. G. dn. 12. 03. 1971r.

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Działu Zbiorów Specjalnych
Nr ewid.
040845

Ugrupowanie bojowe DZ w obronie
(wariant)

Egz. Nr.....
Nr ks. 0646/W.W.

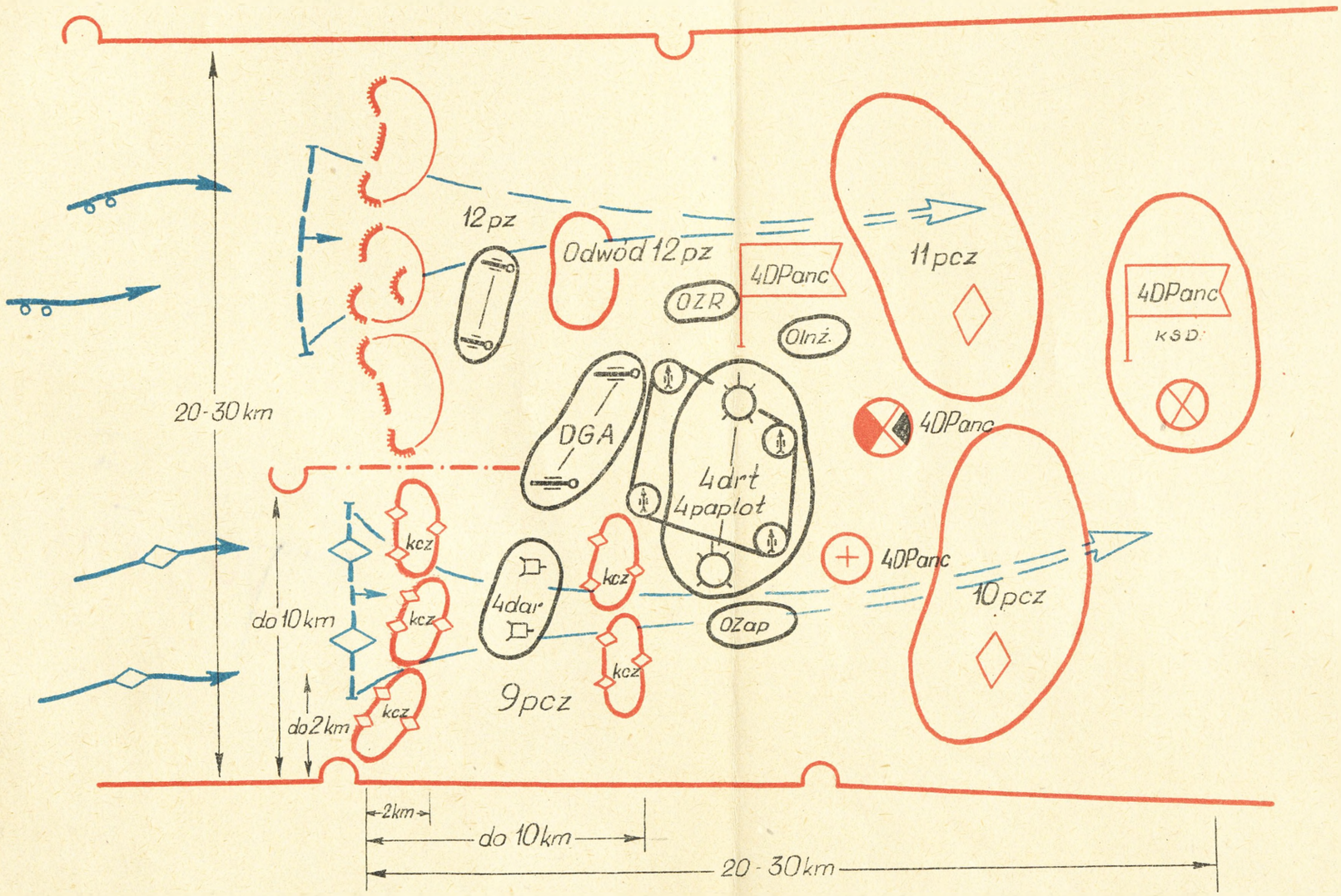

Wykonano 250 egz.
Egz Nr 1-250 Bibl. Tajna
Oprac. ppłk PROKOP
Rys. J. G. dn. 12. 03. 1971r.

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Działu Zbiorów Specjalnych
Nr ewid. 640845

Ugrupowanie bojowe DPanc w obronie
(wariant)

Egz. Nr .....
Nr Ew. 0646/W.W.

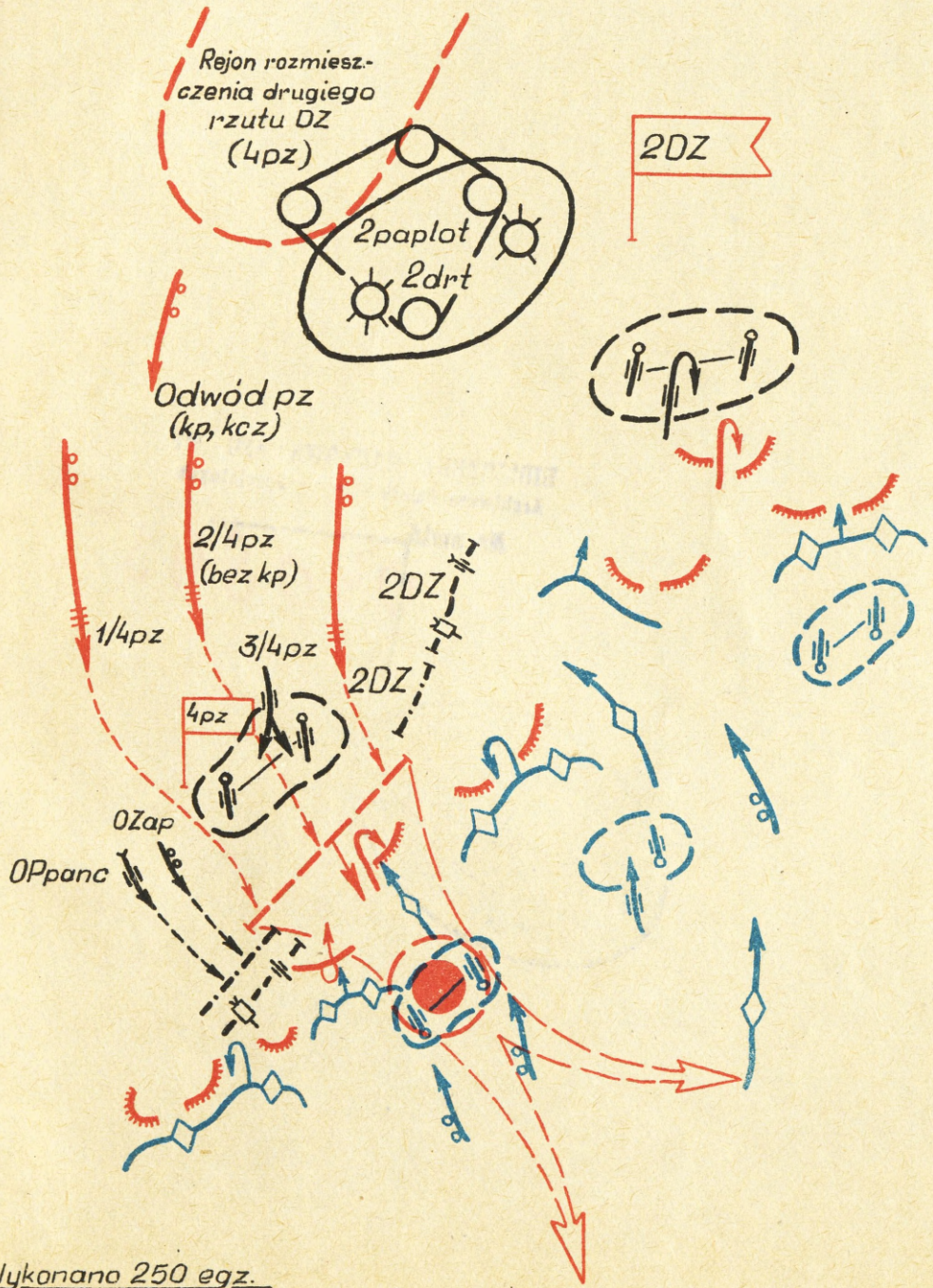
Wykonano 250 egz.
Egz. Nr 1-250 Bibl. Tajna
Opracował ppłk PROKOP
Rys. 3.6. dn. 12.03. 1971 r.

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Działu Zbiorów Specjalnych
Nr ewid. 40845

Wykonanie kontrataku siłami drugiego rzutu dywizji

(wariant)

Egz. Nr.....
Nr ks. 0646/W.W.

Wykonano 250 egz.
Egz. Nr 1 - 250 Bibl. Tajna
Obrac ppłk PROKOP
Rys. J. G. dn. 12. 03. 1971r.

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Działu Zbiorów Specjalnych
Nr ewid. 040845

